

C-636

باقاع

①

بسم الله الرحمن الرحيم و بسم الله

خدا یا تو ہی خالق کما سزا
خداوند قدرت ہی تو
خداوند سیر دی و قوت ہی تو
خداوند دیوان کا خلاق
خدا یا تو ہی جهان پہلوان
خداوند سحر کا ہی سام
خداوند تو ہی یا دیو و جند
خداوند دیوانی بہت
خداوند تو ہی وہ راز راز دہا
خداوند کواد سے صحر کما
خداوند تو ہی حمایت کریا
خداوند تو ہی حمایت کریا

Urdu

۱۲۴ م

114 sheets

اوسى ديوکس شى و هم کيا
 امانت سى شى سون کيا
 بهان نه شى و نه شى سون
 نوى رد و مد و قوى سون
 خدا و زکار قوى با قوت
 شى سون سون سون کيا
 الهى مري اب رالى حس
 خزان سى سون کيا
 نصيب سون سون کيا
 خدا و ز قوت سون کيا
 سخن سون سون کيا
 حضرت معجزان الله و هم

کرب و المن نعت مغربان امام سیل صتم معبران
 محمد حب خداوند کار سروران سید نام دار
 محمد رسول خدا می کریم که بی حاکم با حکما کوشش بکنیم
 و خنده کفای خوشبختی که حق منور بی رویی زین
 و سید و سبحان ملک سحر در دوا سینه او را و کسلی رحما
 و معنی ابوبکر فرج سواد عماد عثمان بادین و داد
 علی مرتضی صاحب ذوالفقار ده شیر خدا شاه و لیل سوار
 فروغ حدیثی می شمع امانی بیان جواری خادم سوتاب کیا
 و عالمکب تب که یا مصطفی بدو کار مر می رهونم سدا
 و مدح با و ده حرم جبهه معین الدین محمد البرکات و بادشاه غار
 زبان مر می گرای فاطمه عطا ثواب کربان و صف ظل خدا
 جهاندار البرکات وین آینه خداوند او یک ناله و کلاه

وہ ہی نایب احمد جسے وہ ہی سایہ فضل و لطف خدا

جہاندار اکبر شہ دین جاہ خداوند اور رب تبارک و علاہ

کہو نیکن اوسے کیونکہ خرگوش لہ با لی ہری ہی حضور اولی

کون کیا بن ہے کیا اولیٰ کہ ہما سہن کو ہی اولیٰ بنان

وہ ہی کمان جو سہا سہا خداوند خلاق علم و جیا

خدا او سکود نیامی و الیم کہی سہر خلافت بہ قائم رہی

مہر شامع ہما

کہا میں نے نامہ جو شہزادہ نیکان کا ہی قصہ ملک سہر

ولی ہی محض نہ احوال نام کہ حلقہ چہ بھی ہی شہور نام

سہت شاہ ناموں میں سے دور اندیشی و کر نہ میں ارتقا نام

میں خونیں پر شام و سحر کہ ہو وہی کہیں نام نام

نورانیے طلب کیاں کہی سہدنی زبان بد زبان کہی

میری ہر بیان ایک حسن منکراج
 کہی ادنو اسیر و بعد ایشیاء
 محبت خان وہ بارون کی بار
 حسن و صلیق و محبت بخار
 وہ محبوبہ خولی سکمران
 سعدان خلق جگہاں گشت
 ہوی پس مناسب اکاچ
 یہ کسی نکی مستطیف و
 نہ ہی نام سام بائیں پی ۱۱
 یہ کھر دیا شیخ و دمن سیا
 توقف پذیر منی سرگز کیاں
 او پس فارسہ سی کیا رخنہ
 مہر سام نام نہ تیار حب
 کیا دل لی یہ حصہ و دبیر
 کہی نام از میانیا و مان و ریکہ خراب
 نوازی منخ اب اس سوئی
 ورام صلی کی کافضہ سنا
 مہ کشتی میں نہادہ ڈر ایلو
 نور سلوالی کراو کی بیان
 کنز نام از میانیا و مان و ریکہ خراب
 خروان سے پیش نہ دین
 ایک ایفرتا وہ میر شاہ

ادب بی محالای رسم و عادت متوجه فرغ کونامه و دیار
 ملک نشاندانی خسرو نامجو جامی فریدون جهان بینی می تو
 کوئی طبع سوگزنند و ادخواه کمی تو جهاندار کیتی ماه
 بیان اندونگن یک می جا نصف رو و یک یعنی کت و پا
 دکل رودین می سخن ازین نه اما نظر آب از در کسین
 کب ادب سی شمر خزان ترا خدای می آب جری استا
 سبک متوجه نولا و این که ای پهلوانان با این
 که کوف می ده جلیق ما کرمی جووان جاکی دفع بلا
 که سام لی بود ای شیدا نه اندیشه علمی در اینبار
 باقیال نشه دم می جاگردن تن از و استهکس عرفی جو
 نه نامور افرین خوان هوا روان سام سوس خرابی هوا
 بلای سر دم از برین کلاه کمی عمر هسام باغ و جاده
 گویم و بیل

جو خرد و شب بختیایل نامدار
اوس اندر شینوالی کسا
کمی داستان از دایکی تمام
جهانین نه صحت حکمرا
بدن کما بینی بی جکی و ستار
بر سر ساز دایکی مقابل منشا
در شکر و دران حکم اوزان
تو اس از دایکی مقابل منو
سوی برت ما پیشی کج رو
که سوتنی جوا که دخت از ما
سنی خوف و اندک طر سنا
او کام میرا سان بر تمام

۴ خراسان کانت شاه عالی دار
ست و صفا از غار زنی کجا
کجا پیر که اسیر در دود لکرا
تو اوس و ستی از دایکی جا
مواقل سناش کی مرمان
بدی از دایکی ستمکس بدرا
کلی سام کس کس ای بیستون
مباد و امر استی اسقان کو
دیام سام ملی بدی سنج و می
مهی با سس رشت اوز نام لرا
کردن کین اوس حق الحام کمار
تو ما فی جاتین ہیں عراق ام

بوی لفت رودمانه شیر
 رودمانه شیر بود و مانه
 سودا دین سنی طاهره سام
 که بود یکی کوه طر و کف م
 اکبلا می جا رسنه گردن
 تن از دمانه ریزه ریزه کردن
 بوی و دما کی حب کی نفا
 نو و کما که بی از دمانه سیاه
 سر او که ای کسبش او که
 زنی جوهره است او کی می نشسته
 اگر خشمین هو کی را تا خردش
 نو شیر ملک کی سی او کی می
 بیایین نهال که او که خط
 کران هو کی دام و دهم کر
 جو خرا و که او کی بوته بهار
 نو لکها خوشه است دما از دمان
 خض کر کی دالانی کفم گردان
 ده و خواران سوس بلور
 او تر و سب کی نام کی لی شیر
 که سبی رنگه است او کی خور
 دیر به او کی فدا مل هوا
 سوس کینه خواسی ده مال هوا
 روان است فولاد کی رود تر
 که سبی ره خلوت است تا قبل

چو آهسته ده از در سینه پاک
دگر باره پیرده بسوی پهلوان
پیر ایستام لی کرنا را دهم
هوا از دایمی و زخم جگر پاک
پیر ایستام حیدم خرمین طغر
پیر ایستام لی ایمل در دهن
کنن میجای از دایمی نمودن
منوچهر کوخ پیر هیچ خبر
کی او شلی لایکوشام جهان
و کتا سرزمین پر ز دنی پناه
سوی از دایمی دمان و کفا
منوچهر در دهر شاه دشت

زمین کو لکا کر نی سینه طاق
ده کینه خوامی نس لیا و دنا
لیا کشته از در کو در روی کجا
ده لانا چا شکر نردان کجا
هوئی حورم دشت است مورا
پیر ایستام جهان از دایمی دنا
حضور شیشه روی زمین
کرنا ایستام لی ناه مور
بیاده هوا و کینه ز پهلوان
جوان لی حضورت نهر خراز
هوا ام کا هر ه خوان باد
نمی سوس ایوان الکام و مراد

جای از اسکو کسی عقاب
سوار اوسه مو سام زرین کلاه
کمی سائبه اوسکی کمی تا مدار
بیادنت نه باغ منبوش
کل دلازه شنبه زرد شده
سپهت اهو در کوشش و بیگ
لکایت ادبلی ایگ گوسیا
خرا منده ایگ کور ایا نضر
دم کور مشکین دلب دلا ایگ
کب سومی صحراده ما شرباد
دین سام گرد سبز دارما
رمانی در جوانی کند

6 ده خوش شکل نه باغ کور
رواه هوا سومی کج کلاه
سومی شت بین جامی گرم
که کمی فصل کل ادر ادر
سپهت ایا داب روان
بیان لی کمی صید و بان سید
سومی گردی سام نی جولا
کجا خسته خور بر کذر
سوار دلی ایگ سپهت
رکهار انکان ده کئی نامراد
طراب صباکت کور دلا ایگ
کوی کور کوتا کرها سبند

دلیکین نہ ہو اوہ سیر
خطا رکھا بہر مرد جو ان
طرح شعلہ کی کہا کی اسٹیم
خرد شدہ ہو مثل شیر زبا
نیک کہا ای بی نام جو
خردی ہی نہری گھدو کان
بس اب ہنسے طوطا کی کرا
کچھ دلیکین سچ بل شیر را
خدا اپنی لکرتے بس ہو گیا
دن اخر ہوا الٹی سرب را
لو بہر نی منادہ وہ حیران کار
نہ وان صید تھا اور نہ وہ صید کا

کیا سام نی بہر روان کہ سیر
شکستہ ہوئی وہ ہی ای وانی
کیا اب ای کرم انسا خراب
ہوا جانب دس گور کی بہر روان
زمانہ کی گردش سے غافل ہو
کہ پائید ہو تو کہیں نا کہاں
نہ دنبال پس صید کی ہو خراب
کیا او کی دنبال مانڈیا د
ملک بہر جوڑ ویداد ہوا
دلیکین وہ صید او کی اب کیا
نہ تھا و لکوتر کہ شکست قرار
خردان صید اٹکان رہا
نہ

شب خیزد و نیت دعا و ای دیو
نوحی جللی بیجا بوقت سحر
نه او شست بی آب و صابون
صغیر خد دل کل و بوستان
او ترا سی بر تو اکر دوام
نظر ایک بر اضر شست
بل نامور با نین حب لب
بان او شست بر سر کینام
تو همان عمارت و ابر حباب
بل نامور کوشه تی که خبر
یک طرف پیری کسین نام
لبا صلی ده ایک ابوالن

۶
هر ایک است کرتی بی نوحی
لب ابو بریل نام و
نه با شست و لاله و سیراه دار
پیری ایک کسین برین نام
لبا شوی کسین بی نوح نام
که شست فصل کل و در او شست
پیری بی زین موسی حاصل قیام
که ندان کس سیر و ارام سی
نوح کوشی که کوهل سید خا
که خلعت بر بل می بسم بر
موسی سانه ده شست نام
که نه خواجه بر سر شست و بل

کہا نہ دیاں کب انکے کب اور ایک چنانہ بلکوں سر
 کبھی ایک ہی سیکر دلدا اور ادس پر بنان پر دم فرم
 کو ای سام اسے کہی نہ رہی ہنسی کا کر وخت جھوٹا
 بر بدخت اور کٹا ہی کا نام دہ ہی حسن میں کٹا نہ نام
 سہ دیکھا تو لیس کٹ جڑاں ہوا طرح ادھر کی سام کر یاں ہوا
 ہوا عاشق صورت سیم راز ہوئی مندوش لیس کا کج
 نہ ای پیرا دار خرقہ سر دہی نامت سے ہائی لہو
 رہ موقوف ہے جا بوی کھنڈ خن کتیا نہ ادھی تری جی
 اوٹھا جا جو سر نہ کھنڈی انکے بری دہ بڑی ہر نہ ہر کر نظر
 نہ کھنڈ نہ دہ مانع نہ نہ ہر نہ دو دستان بیکری نظر
 پڑا حرم یاں نہ ہر کر نگاہ اور الیادہ تھا دھڑاں
 دلدارم کی بیا دہی مہلوان ہوا ویدہ راز سے دستان
 طالع

دلکا دلکس مین و دیا جان بدش
نه بهر کوئی راه ہے نہ جبر
صنم کی جدائی ہے ہی صطرب
و کس طرح مروتی عرف کی
ہے کہتا تھا اور روئی تیار دارا
و دم صبیحی سواران پیمان
جو دکھا تو ہی سام بل بفرار
ہے جو جہاد ہی نادل و دروند
پر تھی ہی کیوں کے سبھی ہی
کہا نامی ماجرا رست خان
موتی سکی احوال حزان کا
عصب بنا کوئی بھگون پر

صدرا عالی کیا اوی اب ملکوتی
نہ دارام دل بہانہ ست
نہ دلکس مروتی نہ ملکوتی
کلک جادوئی یہ مرکان کا
ہوئی روتی روتی سحر نگار
بل نامور کو نقص کسان
پر تھی ہی اور چشم شکلا
کہ ہی حال کیا اس بل ادرید
تو ہوتا ہی اب کسی تھون بچ
کیا راز پوشیدہ کس عیان
ہے بولی نصیر ج و ملک
ہوا نیرہ شب اوی روز جوان

ده صورت جوئی بر جان پر
خدا اعلیٰ سر از کش روزگار
لی او مکتوبان و جان
ره تلک در یک دست در سام کو
که تو و مکتوب نفسی تلک بر سر
دو دست و لیستی تو و مکتوبان
تو و مکتوب بر سر تو و مکتوب
ده صورت جوئی بر جان
خدا کی بیست بر سر تو و مکتوب
سبب جل حضور حضور
جوش کمان می به طلوع
در اسلم می بودی سری ملک

خدا کی بیست بر جان
زبانهای بر سر تو و مکتوب
لی او مکتوبان و جان
ره تلک در یک دست در سام کو
که تو و مکتوب نفسی تلک بر سر
دو دست و لیستی تو و مکتوبان
تو و مکتوب بر سر تو و مکتوب
ده صورت جوئی بر جان
خدا کی بیست بر سر تو و مکتوب
سبب جل حضور حضور
جوش کمان می به طلوع
در اسلم می بودی سری ملک

در اسلم

بے سرفراز مہل کی جواب
مویا دلید ترا در وہ دلو آہ
عاشق صم جا کی جن ہی کروں
طہ سے ارکان صا دیا تو کجا
اوتھا دن نہ دے حال کیا
کہ ہوں عاشق جہاں وہی کو
کیا مہنی رحمت طہیں جہاں
مہ کہو مریا دور پیر سی
ولی کیا روں جوئی کی خسار
دشمن کی عشق لگا دلیں پیر
دشمن کی دلیں جدا ہوا
سو ہی سہر جی اب سہرائی دیا

کہ وہ پیکر عزت اقباب
کے اور کی بان بنی جاہ
ظہاں جو راہ اکہیں اور نہ
خطر کی جو دریں لہاں اسی
سزاہ طہ سی بدون بہا
جو نہ کثیب کروں سو نہوں
مویا پیر کی رکعت ہوئی
بہت غم ہی دور لگا نہری لہی
بہی پس مریا دل بہ کچھ نہا
عشق پری دس ہوا وہ سہر
لگا رہی پری دس یہ شیدا ہوا
برایا تلاش نہت وستان

9

اگر زندگی بی تو آتا موند
بهمه صومری ما و بر سر سی
ولی کیاردن بونیشی لی اختیار
منو چرخه بی به نفع و مان
کیا او کلمات نورانی است
کسی نیست عین رب انی نظر
سوی صفت بی پرده با جان
به کفر و سام یل نادر
چو کلام زن سوی را طلب
ولی سام کالک عمر او بنا
بیان تمام است و ای که شمر
و قور خست بی و بهلوا

جیمی ای صوب و دنیا موند
بهرت غمی و در غنم می
سای بس میرا دل به کمر تنها
نه ای با پناه دلاست ستا
و نه کم لکسانا همان ای راه
دل و دلو سر دین لی ای سر
لی و مر با بهوار خست نادر
و ای صبا کلام بر سو سوار
و نه کرمان و مان و ملی روبر
که او سر کرد کمانم نلو و بنا
و نه کجا مونی عالم اعلم نبر
کیا عمره سام فرخ جود آن

بهم سام و قلوادنیاره نور و دلی و ملکوتی نام کی است در
 اسیر گردیدن سام و قلوادنیاره نور و دلی و ملکوتی نام کی است در
 خیال بر وقت نیازت و دلی نیابت هر بنیادنی با
 زبونی نیابت طبعی و طهارت و دلی نیابت هر بنیادنی با
 هر ملک بر و بر نامی صمد و دلی نیابت هر بنیادنی با
 و در شش و منزل می گزیند و دلی نیابت هر بنیادنی با
 زن و مرد و صمد و بوخت و دلی نیابت هر بنیادنی با
 تصور می اوکی جور و نا جور و دلی نیابت هر بنیادنی با
 جور تا نیانده و اندوخت و دلی نیابت هر بنیادنی با
 هوای علم و خیر و نفاق و دلی نیابت هر بنیادنی با
 محبت سیم سام دل افکار و دلی نیابت هر بنیادنی با
 دلی نام خود که ربی قرار و دلی نیابت هر بنیادنی با

که استانی صیدولی تاب
اکل جای رس بقرا کین جان
به شهنشاهی در اراد
جوسه سوزانی ری بر زان
دکیمهای بنادو کو بر بنیاد
ده دریا پیچی کین ناکیان
ده دروان نایک کانیایام
چهل زنی اومی خوار
جوسه در قوم سحر است
بدو بار و دان و کردن سطر
نفل کون کین کاه به حب
ستای کس به بر بندر

مباد کین ایمل نام جو
شکب و صوری ای در کاب
دانهایی جلد کیمی بر ضرور
نوسه کین اسم کس طرح
سهمی بنادو کمال بقرا
فرد و اکی کین کس به نری و
حرر کین بنادو کس کین نام
کینارت کین مردم از ار
سمندوی زنی جو کوا است
نوسه صند بر و در مثل بر
بزرگی کین اسم و کوا و
کین کوا و کس به ده ادر

کوئی بیت نشاند و ایک ستر
بک اوں بر بونو لهما کی دوان
دلکاهی پوزنکی نافکار
نومند اور خربه بوجا نیلی
نکبات تبا نبوه ده نلوا دگاه
کپاسام کی تون که نور سیا
ده بولا که هم نبوه کپا وینا
به اندیشه می پر که نمی سنا
به پیرام خرفی با سنج
کری هم به برون عطف
قویا منو به بیدران لودی
غرض رجبکی عطف صواب

11 دوان سبب دوان کی نی سحر
ز قمار خسر و بندران
که جب کپا کی نبوه بیدران
ناب کی هم اند کپا می
که اندیشه نیا دلمین نام و لقا
جو کپا تبا نبوه بیت کی کپا
تن زار خربه بوجا نیلی
کری کونست کی پیرماری کپا
که مت بول کپا شوق نبوه کپا
که طبعی نومند خربه بون هم
نه زنده پیرسی قوم کو صوری
نه اندیشه کودکی دلمین راه

زانی با فتنی نام و قیود از خیر زمینان و سمندهای زلیلی
 و کما به سر بردن در دست و پا بر علی بن موسی و سیدان و فراد
 و سیر و یکی این جوهر رنگین و نو دمان به بود افغانی
 سمندهای زلیلی برای شکار کبابی که بیست و پنج تن در یکی با
 کنی ز کیدان ساخته و یکی تمام که بی ده شکر تفاوت تمام
 سمندهای زلیلی کی است که عاقبت بی صورت دهام
 ندیکها خود و سنی دمان بایک توانی ده پیش بل نام جو
 به جاب که گنجی اوست برین یک بود ابر غضب کو و پولا و حب
 خدائی و بایک ده زود و توین که بدست توژی داده بندازان
 پیرا و سنی است و بی سیم نام که لک و طر حی مشرود کب
 که لکلی دین و یکی قار و ده او گنجی که در نام بی پرومان
 نظر جو پرا او سنی گننه کباب نه زده و طایب است بی

ده بندران کرد قلوادیک
جو سبب ایما نباشد و ناله
بفتح و طفره کی بس کامران
ملی چلی جو بنداد سدم هوا
لکھایک بڑی ایک شنی نظر
به قلواد بولاک به رلمان
کبات نامی بونک اندک کبا
زبان بر به آوی جو کهار
کندادس و لادری اردوی
ز فراراد سکو کنی به
جوشند هوا سرد و رمان
بڑی بکو دادس کور و حارین

12 شکسته کئی فوت و درسی
ده کشته بین لاکشتی کبا
کبا دهن کشته کو دانه
نوشته کئی مثل یا دصبا
که آلی بنی ماسد صر اید هر
دهی بن که حس به سجا زبان
اردین او شین صل دقت و
که انی بن کشته قریب الی
سمدوی رکی به و آلی دین
کبا هر جد جسم به او کاسر
هوا او کی لکر و ده خوف خان
و مان سکان خو کوار مین

هوا ب مطر و ده حب ان با
ملی نمان جلی مرم و ان
صطرحی گشتی کون بر زمان
روان نهاده دریا بی کما هفت
غرضی بر ملی جلی باد مراد
کنار می پشته ملی ان ر
جهان سحره دان ر تخمین
نوا سنج بر کونه بین بیدلان
جواب نظر جانغرام خندار
حالانی و ان شکر فصل اسد
ملی سیر زنی هوی شاد کام
خوشی سبب او کما وین کی لبر

روان او سنی گشتی کون با
او شایسته دریا بی شورد فغان
ولی بی صطرحی ده کرد جهان
هوا بر نهاده کما او کما فلک
هوی بام و قلمو او سر در دشاو
دان مرعدار انک اباطر
کل دلا و سخل و یا سمن
هر ایک طیف طاوس طوطا
تو او دتر می ده کرد ان خرقه
کسی امر سیده مرد و ماه
کیا الکیدن و ان او دهنون
روانه هوی صمدیم ریش تر
دو منزل

رسیدن نام و ظهور در بارگاه و نام هر یک از این شهرها را از این نام می‌خواند
 و در منزل جوشی که در جلای سلوان
 می‌بود و شد خادوی اولی که
 به قتل او رسید به نام گنجی که
 سواران عین خطایون اگر
 سوارون بی انبی می‌آوردند
 سومی نام و قتل او این بود
 که سلفان خادوی چهارمین هم
 به بی‌شک خادوی پانجمین
 سومی که سلطان بی‌جای
 کردن که در سبسی باو
 بهن جایی بی‌شک که کاه

تو به بادل سفینه ما که
 نظردان بی‌النبی حق تو
 که هر کسی به آنی می‌گویند
 نو دریافت او کسی که در
 دورانی اید بر بخت و دود
 که نام به المیزون میان
 رضی سیدار خادوی هم
 بی‌شک یا بی‌شک جهان
 او بی‌شک یا تو لیس سر بی‌شک
 که طاهران بی‌شک و از راه
 که در آن بی‌شک بی‌شک

اس

مهیار باب و دت و جنت و
 سپاه و بیلان و سران و
 و انی و حوض و حوت و کور
 رکبان و مکی سر و تاج و شاهی
 کتی و فصل و درخت و سر و تن
 دل و جان و هم و نری و بند و دهن
 کلی و کر و لب و صفت و چاک و کار
 مهر و باد و نه و حب و بل و لی و نظر
 کیا و ملک و عین و اوستی و عدل
 لب و هر و نه و حرف و کما و شمی
 ده و جان و نه و کما و بی و سوی و عیون
 حیان و جان و نه و نام و حرف و دنا

معنی و ساقی و جام و سر و
 که و اب و سپهر و رفیع و نراد
 ابر و ن و لب و موی و هم و قری
 مهاب و رحمت و فیه و سب
 کما و بود و ای و ش و خالی و خار
 نیری و خات و بر و سر و بلند و
 نری و نام و سه و شرط و مرمان
 کیا و کرد و قتل و او و کون و در
 که و هو و سل و طبع و مشی و کیا و
 دلی و دلین و دلداری و یاد و بی
 کی و سپهر و در و باد و باغ و بهار
 بر و بر و حفت و کما و میان و نه و زمان

دل اور کمانہ کمانہ نہایت
 جو ہر تہا بہر تہا جلوہ کمان
 حضور او کی ہوتی ہی حاضر
 وہ کرتے تھے کمانہ اور کمان
 کیسے کمانہ کمانی کمان
 کمانہ کمانہ کمانہ کمان
 جبر او سے غفور کی بوجہ
 اگر کمانہ کمانہ کمان
 وہ کمانہ کمانہ کمان
 غرض یاد میں او کی ہر آن
 عاشق شدن ملو اور ہر حال
 ملک شہزاد کمانہ کمان

نہ دیوانہ اور نہ دیوان
 تو ہر تہا بہر تہا کمان
 دی سام کمانہ کمان
 نہ کمانہ کمانہ کمان
 تو ہر تہا بہر تہا کمان
 اید ہر کمانی کمانہ کمان
 او دہر کمانہ کمان
 تو ہر تہا بہر تہا کمان
 جبر او سے غفور کی بوجہ
 اگر کمانہ کمانہ کمان
 وہ کمانہ کمانہ کمان
 غرض یاد میں او کی ہر آن
 عاشق شدن ملو اور ہر حال
 ملک شہزاد کمانہ کمان

ہاں

کس دین بوقت شب مانتاب . ہوئی ایک تہ منب ہر دم شہر آ
 ہم سام و قلواد و مکان میں . بیالی گریں نوشی ہی رہی
 کوئی مت سہرا سر خوش کوئی . کوئی مایل خواب ہمیشہ کو
 دلچسپ کے مصنف جب کدہ . تو پیر و بان نہ تلواد یا نظر
 نہ محفل میں ہی صحن ابورنگی نہ . بل نہ نور سخت حیران رہا
 کیا ادبہ کی ناچار سوئی چین . دہم جوان سردار کھن
 چین میں سے قلواد یا رہی . فطرہ لب جو برا رہی
 دلچسپی ہر سو لکھن کن . کہ کم گشتہ کا ماتہ ادب کن
 لیکن ناگہان جابر ہی دان لگا . تو رہا فطرہ کمال تباہ
 بڑا ایک گشت میں زحاک . سر آئید و نمود ولی حیر
 کہ وہی دو سکی سر ہی ایک ہی . ہر کدہ جو رشید و نہ جبین
 وہ سوخ ستر خفا کوئی ہے . نہ غار کھافت و ہوش ہی

لکھنوی سام اویسے ہی دھڑا
 توبہ جو دی یا پریا ٹک سنا
 سہ کیا توئی جاودگی اگر
 ہوا عید تیرا جو تہہ شہر تر
 سب پریشان جو مسکمی لگا
 سہ بولی کہ ان ہر کردن چھا
 سب دھڑا ہوئی ریک پر
 نہ ملک توران و خور و قادس
 سہ کرم در می جا سوز سہ
 مری چشم سہ اہو می سہ
 سوانہ جہی عہد مرا الی
 سہ کہ کر گئی وہ سہرشت باغ
 بید رہا تہ متواد کا لید زان
 بڑا خوش سام کی بانوں
 سہ ان رتہ معذور رہا تھی
 بھی بند و تیا تہا میں ہر زمان
 توبہ جو دی یا پریا ٹک سنا
 ہوا عید تیرا جو تہہ شہر تر
 سہ بولی کہ ان ہر کردن چھا
 نہ ملک توران و خور و قادس
 سہ کرم در می جا سوز سہ
 مری چشم سہ اہو می سہ
 سوانہ جہی عہد مرا الی
 سہ کہ کر گئی وہ سہرشت باغ
 بید رہا تہ متواد کا لید زان
 بڑا خوش سام کی بانوں
 سہ ان رتہ معذور رہا تھی
 بھی بند و تیا تہا میں ہر زمان

ہوا میں اسیر کمند بلیا
 میرا دل بیت و لعلان کی
 سنہی میں بھی تاب صبر و قرار
 بسکرت کیا نام بلی کی بیان
 شیریں باسن و رمان محاسن کا
 حق و جان و سر کا تنہا کھنکھار
 سر پہ بہت ہوئے انجام کار
 ہم کہتی ہوئی اٹھی ابوالحسن
 ملک و ران نہا جو خاں و شاہ
 صنوبر قد و کمر و ولادت خام
 ہوئی ہمیں وہ عاتق کھنکھار
 نہ تھا واقف سر حال کوئی

16
 ہوا میں گرفتار بلیا
 نہ کج و نیک تاب تو ان بلیا
 نہ آرام ہے میری جان ار
 ہی خانہ حق ہی اچوان
 مری درد و مکی و راز و دا
 جو جانی تو جانی ہے جانے کد
 تجوی ہو حاصل بھی ملنا
 کیا بہت ابھی سستا غنیا
 سوا دیکھی تھی اند و حشر و شاہ
 کہ حد و دوسرے کل کا تھا
 مزا جانے ہی نام کی نام پر
 عیان نہا ہر زمہ راز نہا

لہو دشت کی ہزار ہا
خود کہا برفی و در احوال
نہد گرم ہو کہ کیا سب
تھی تا وہ نام سوخت
تیری زلف شکستہ کی ہو
مکھنق میں تو ہوی راہی
وہ بولی کہ دل شکستہ
سوا او کی منی است نہ سخن
نصیر از زہر اید ہرانی
ہوسا ہر عوی گوشہ میں
سوں میں ہی جنت دلی دہی
بہ چاہے کہ ملک میں ہیں

کہ ہر روز و شب او کی
کہ ائی ہی کہ سستی
کئی ہی جو تو با گلن
کشتا گلن ہی شرا
بہ چشم فون سا جہاں
نہی ا دل کس کا طلب
دل شکستہ اب سو میں
کہ ترس کا شہ لی
رہ سوں سوئی جس
کودن سیر ہی
کون چو میں جن
کھا تہر دہاں جس
معاذ

خط از کباب بر جو میرا خورک
از انترک از خود به شاه باز
کنون کیا جور کشای حسن و جمال
چو آن لکوردی با کمره بهر
ده رخ شریف حکمانه نام
ده چشم ادلی جادو در سحر
ده صد لاله دلدار رنگ بر
نونیات بخود بر موی کانی
نویستی کنی تو که مرغان
ده سحر که بودی رستی و با
میوئی دهی هر که شکر خندان
نری جان و دلی می پویان

17 جو صید شهباز از لب مدبرک
تو بدو دهنی پنهان سر خزان
دهی حولی خوش منی فیض
ده دهری بلند تا نده مهر
ده مدرسو در از دجک عالم
طرح ترک جو طواری سر باز
ده سستی نمی جاب حمل و در
دهی موش من حلقه ای کانی
بیان اب جو کرانی بهر کانی
رنگ سگین سکو معنون کی
به نوی را می باوشه ریان
همه بهر بی کوشی و ملک ر

برونه جب کم کفار
 ورا حال دل کو کھسبان
 از پی همی در عشق حبس
 سحر کردی ای عدم یحی
 برینکده بوی که ام ملک
 دل زار کو سمت دزار
 گئی آمدن جو سوزی صید ماه
 جوان آب و ذکر و نعت
 نه آرام پای صبور یحی
 شب و روز هر خطه و نفس
 به قصه بیان جلد ده کرکی
 کما غم که حکم کهن غم نکایا
 تو بران دهر دم شکر بار
 ز این نظر سینه به توبان
 تو بوشیده مت رکب توبان
 تو کر از میان غم یحی
 حقیقت کردن یحی کباب
 که چاره کری جلی و شوار
 سوزی ناکان آب صید ماه
 او را ای کباب و غم یحی
 که می مرید و نعت و نعت
 تصویر می و دوار کما حکم
 تو چون روز آمد و کهن یحی
 مباد که کند و لی جان

ده دندار نراز و طراد است فقر ریزی پی اوی جاده
 دزار صبور پی تو ای کعبه دار میسر می بودی وصل نگاه
 سبب دینگی الوض و نوی سحر یک دلا داده و تنی می
 دود ب رندون تنوس زانی ماسم در مغلدر داد و دل
 عفت سحر جی نایان هوا تو ندر امانت دمی بران هوا
 دم صبح شربلک بر بوسه سوار کیدام مرغ برای شکار
 ملین امان با کمان و حد نمی هم کتاب بی شریک
 ده ندر تان صحرای صید کمان هوادان و دجارد و کسلی
 سوار این برق رفتار بر نه هم صفای جکی باد سحر
 سوار سراز در حنده مرد لبان صبا نیا بلان ره نورد
 کی ای کعبه کعبه دزار ایام به بود جاکه تو کون بی کینام
 که ظاهر می شمس شکوه می عیان نیری رخسار خرمی

بباید نور و یغایت یکید
 گذر کس طرف نونی کو بگرید
 و د بود که بوی بوی بوی
 ستم دیده کردش آسمان
 وطن ناتوانا همی ایران
 نوئی همدم دهم نفس سانی
 همی و در یک دست یار و دیا
 بیرون بوی بوی بوی
 بران خدایه کار افران
 بل نامور کرد با فروشان
 هست هم به زانای نطف و خطا
 نهوی تنی هم ادبی انکیم جدا
 هم امکنون بکسر و شکار
 نمی بشنوی هم سوئی مرغزار
 و دان که دیان صید بوی
 کجا ادر هوا صید خود نام جو
 بل نه خوب خود در می بوی
 نو بودی راه صبور می کید
 هوا صبح کو بباید نور و
 لهن می نیایا بل شبر و
 غرض بوی بوی بوی
 کس که پیر نامور نام و بحر
 ست راه می ده کی بوی بوی
 هوای روان بوی بوی بوی

او در ره رفته رفته جو پایی خبر
بهر آب صنیعی را زاده و درین
کنیا هر سان آویخته نام دیگر
منوچهرت گماهی چون این علم
به اخوان سکر نعل کسر مهر
همی حکمی بی جستجو صبح و شام
نگار بر بیا دسی به دل بی فدا
رفعت عجب چنین که دوانه بون
محیی دل به تافتد اعلیم صبی
به این نه بیز می گاه بی ریا
سبان که جلا به به قصاص
سوی خانه ای بعد فردا

19 کنیا سوی فادرین نام دور
عذار ادب صلیبی ملاوتی
که قنوس بیون بر نیاید گاه
نخل باغ سلطان و تخم جم
نگار بی یون سام فرخنده
و در بل بی بیون ادرم مرانا
کیا دوست دارد به حسن حد
شکست دل و دین به معانه
موا به نذر سوس فادر زین
بزرگ انفاق اقامت بیان
نویز نسلی قنوس کوی نه ایام
هوا محفل در این عشرت و بان

کیا لای دس از چن در باب

رید بر حور می بخش رومی شای

رہی صبح بخت بر م عشق و طرب

آدمی هد لانه و حسرت

کهنی سام و ملو او د تلوسیم

که نه گماہ هد لانه بخت جہی

ملکی امن ابوالیہ یاد و درج

نرخ اوسین سہا نویا کرد سام

و ملکی دہ تلوس کی سہر ہا لہا

دہ پیر کر حور ملکی تو بخت ضم

ہو د کہہ را د کشید ا دہن

لہا امنی نو حور ہا یا بر سہ

ہو ابرم میں دور جام شراب

او دہر جانفرا نغمہ طربان

سہر کی طربان ہر طرب کی شب

سہر سام و سیاق روی حور و حور

جہی ہر سامی کستان صبحم

طلبا سام یل بل تن

می نامہ میں ایک بریں نرج

کہ دہی او دہر دہ شوق نام

سردوت کو اوسنی رکھ گیا

رخ حور حکا امنی دہن کم

کیا ہوش ضرور و طفل و دہی

عصب جہی میں حوری و دہر

ہر لہا

به کار ترخ ای بستم
 ذره مکمل دیدم که دیوانه چون
 حریف عجب کاهد دل هوا
 ده بولی را بگردم کرده نام
 خلی سینه بدست بر کمان حسن
 خنجر کج او در خواشش بگر
 نه که از کجای رخ نوی کردام
 طلبکار می تو بر بدخت کا
 بری خوش بومانی به تیون مصلوب
 مری اکت نشستی چون مصلوب
 ستانها علم بحر سه رود
 به سگرو یا نام می بوی

بونی همان تنهای سبب
 قرار صبور سی بجایه چون
 سنان مژه کاهن کمال هوا
 بجا ای دلین بود ای خام
 تمانت یا سر و کشتن حسن
 که نماند او می سانس بکل نه
 علی ای بیون دشت و دایه
 او را بوی می بکده به تیون
 بد مکمل آنچه سالی می خون
 میری عشق بل تیون سیر ملا
 برای حذر از تو غم حواری
 که ای و بهر سوت اوقاب

جو یام ہو جسے کہان نصیب	نہ نہاں ہو سو کی خبر و شب
کردن کیا نہ ابی نہ بدی	سہی کہ فدی می جھس می دل
اوٹا اپنی دلے تو تر بال	درا کہ جس حوالا ہی دیکھتے
نہ علم ہا از ہی ہوا ہا نصیب	چرا و ام میں نہری او کہ صید
نواب رہی ہو خوش ہم کن	دل را کہ تو تا کہ او می فرار
نہ کفار نام یل نامور	ہوئی سکی ریان وہ کہ غر
کئی نامید بس باج و درد	سوئی محل کچھ اہ سرد
در جواب و دین نام نہر و حیات	و نام نہر و حیات
نہ جو ملک نہ بد ہم خرقہ حوان	نہ ہوا مایل جواب نامہا
چرا ایک خواب و جس جو الموطر	کہ ایک نامی حور و تارہ تر
نام نہر سرد و کل ارخوان	ہر ایک کی کل شکستہ
بر کھرہ ایک بر شمس اور	خرا منڈی چون حراں

بیت حور و شمع صبا بی ناز و چشم او سلی جادو کر سحر
 کند او سلی کا کل و ده یونگی رخ خوب به حرکات عالی غلام
 ده ابرو دینی تابیع حویر زبانی ده مزگان بی با صحر نرینی
 دو بیتان جو سلی لبان آثار ده کلک سینه سر ایا سنا
 ده ناف او سلی نیم چشم نیم پر ده سر تا قدم حولی و دوری
 عاتش و در فضا رطبه حرام او رطبی لبک کی بوس می مانا
 لب کزین چشمه زهر سیکه پهنی قدر لبان شکر و فدیگه
 ده خولی دهی کی ساینده ای نعجه سان سرمه سحر مونه و کمان
 نذر او کفایت میا بر جسته ای می دانه بین ایک کلوسته ای
 برشتارین و ولین و بر سخی نویا به روی سر سحر
 سه کپی می نوکون او هوای که الی ای لبان وخت معطر
 هم سکر از اخاف پرده جود کی اوس بر روی هر یون سنا

کہ اہی مہم رہیں لازم دل ۔ ہر دو ہی سب عمل سے کام دل
 کیا تیری تیری تھوڑا ب ۔ ہوا ہی کر قہار پنج و خد اب
 تیری واسطی تھوڑا رو ۔ مہ سر کینکلی منی کی احسار
 رہی ہی مری چشم پر پل پر ۔ نہ دیکھی ہی ناب درخشاں کھنکھار
 تیری ادھو چشم کا ہو کئی نصیب ۔ تیری زلف ہی طہر دل ہی قید
 تو چارہ ساری نہ بچارہ ہو ۔ تیری آغوش میں اور ارہ ہو
 ہر ایک تیرے دھونڈھون میں کر ۔ برائے میں بوجھوں میں ام کو
 مہ سکرلی گئی وہ ماہ رو ۔ کہ میں کیا مہ خرم کی مسیح
 دیکھتے ہی تیری دیاں ۔ وہ خدا لالہ وخت ملک و را
 ہو محبت تیری یہ رونق فرا ۔ اور ادسپر تو دھویا رہی تھی لٹا
 مقام محبت تیری محبت زر ۔ مکان عالم کو لکھی رہی خاک
 جو عاشق میں تو کر لازم ہے ۔ کہ یہ ترک دیکھ دیا ہو سہی

سہ لکھ جہم بڑی کوشش ہیں تو بادول سام بس کوشش ہیں
 رہنی اور کیا اوکلی اکھوئے خواہ کئی دہہ زار اوکلی جراب
 اوٹھ یا دل اور کتہہ اسیر کی رہی کھنکھیں کی ہرگز کوشش
 کئی دل سے ہر حرف فادر زمین صمیم کیا نقد اقلیم جہن
 روانہ شدی نام از سرحد ہر طرف پہلے دور زار و دہان
 ستر سحران بیکار مانا ہر طرف میں ہر طرف

سحر شمع خادسی ماند شیر بہ ہوا دشت بجا وہ نام دلیر
 کئی کون بندہ دینی ہر لبیا عطر اسبہ خواہ یا اسبہ
 سوزی شور جہن ہوارہ نور ہوا دین شہ رخ و اندرہ دور
 حلقہ خدیجین تو دیکھا دیا امامت ازب اسبہ کاروان
 جوم زن و مرد نہا بیشتر بہتال و اسبہ درپہ شہنر
 اور اس قافلہ کا چوں لارہ سوا یک ہر م و لکو کار شہن

دہی دیکر رسام فرزند کو
کہا کہ تو ایسی اور نام کیا
وہ ہوا کہ، جرمون دہی نام
لکھن سونہری راہنہ
نواحی میں بیجا جوینہ نام
چل رہی ان کی درختان
میں مردمان فصل و تاراج مال
سوئی تھیں میرا اب راہی تھیں
وہ راہ راہی نامی بھی عیان
لکھن میں ہوں مرد باوجود
برایان رہی ہی برار و بوم
میرا نام سدان ہی ایسا ہوگا

لکھنئی تاجر کو اس نام جو
کہاں کہا راہی نامی میرا
میرا جیسے حق ہے میں ہی نام
میرا تھا رت کو وہاں رہا
تو میں ان کی روش راہی نام
میں سے ہر دھند و نشان
سے ہر دھند و نشان
میں اور کہہ میں ہر کوئی نام
کہاں کہوں ہر اور کہہ میں
کہ ہوں تاجر و خست معجز
کہاں تھا رت کو میں ہوں نام
سہت سیر کی میں کرو جہاں
میرا

میرا قصدی اب سوئی شہ حبیب
 کہ ز رینہ و ز او سکو گیتی میں بسب
 دیاں جیاد وان ہی ہی امی نامو
 محبت میری بسکے ہی تھا
 کہ ہم اور تم ہوں جو ملیں ہم
 میری الکی ہو تو کجائی نہیں
 سے سکر دیاں ہی بوق جوا
 تو مجھ دہم ہی میں لے کر سب دہم
 میںی چھو جاو دسے ہر خط
 کہ کھر دلاوری ارر دی گئی
 کہ خروں سام و رینہ و ز جاو دہم
 ہر ایک جہت اور دیاں ہر تھا کر او و خضر طاق ہر اراں دہم
 جلا و زور و زور ہر افاق سحران ہر افاق و زور

ہر ایک راہ میں ہی دہم و خضر طاق
 ملک اسکی خیرت کو بھی ہی
 لے کر کار و الکی ہی و جوار تر
 سے لے کر ہوں سو اطمینان ہی
 ہی دور خاطر ہے ہر دہم
 راون ہفتہ سے سفت مثال
 کہ اسی ہر مردی ہی ہوں جوا
 میری خاق و رینہ ہر اطمینان
 راون دور جاو دہم ہی زور و زور
 کہ قصد رینہ و ز کلاو ہی
 کہ خروں سام و رینہ و ز جاو دہم

چو نوک زنده دژانی لب
 که دریای خوسده و شنی آفتاب
 اورام اهنه و بانی تاراج
 ویران مکرمان حجر گذار
 سه دریای ایشی جوان نظر
 و بی تو نس برق رفتار
 کبابش نرسد بس کوز
 خوسده پنا غده مرد خوار
 بر آفتاب و خوار سر زو کار
 سوار عینک از ریمه زو کار
 طره ابر نمره کی یار و شور
 هوا حس لرزان بل شیر او
 تو ی و کتای ده جلب ارما
 کئی موه و دو و یک تار سما
 علم های رزی بر شمس پناه
 نئی ماسه بن حجر زو کار
 تو پند رسم عظم بزار و تر
 و دان کرکی سام بل نام جو
 هوا اهر طمان ابر تارک
 هوا حس غالب فل منور
 هوا و امن کوه نس زو کار
 عیوض تاربان کی نس زو کار
 و ده ای نس بل بل زو کار
 جوان کی صد کوب و دین او

پیرایہ پیر مایا سوئی ملند
 پیرایہ سوئی سوئی چوں پلست
 ویرانہ سام و لاوری ہے
 شکم کی ہر مع خوشا رگو
 خوشی نہی جان کی شکر خدا
 وہ رفعت ہی نہی سہا
 ورد نہی باقوت حیدر کا
 فخر مایا ہم پر نہیں پری بکرا
 مکن گاہ میں ایک سرخوش
 ہوا خدا اور وہ شیر زبان
 ولی عیسیٰ وہی نہی ندا
 وراو لکھ کر تکر اور مایا
 کمی خستہ ہی ہو سکی باز و جب
 بیاد وہ دیو سید لکھ
 وہی نہی سید برحق سہا
 لیا قیل اوس نو جو کھوار کو
 دیں ج ورنہ دڑ کی کیا
 اور اظاہر فکر ہرگز نہ وہاں
 وہ باقوت حیدر ہی لکھا
 ہر مہی مائے ہی محراب
 کہ جس کی تہ ہی سوئی نہی
 اور ہی و لکھ رہوش باب
 کہ اسی زور کہ موس ابھی جا
 کہ ہی نہی ظلم اور جاہ و را

بیشکرو دلاوری زین دور
و ده سکر جوئی با نام بری کور
و دهی همی که پیر در غلغله باز
پیرا هر حرف پیر صرح کن
و ده یا قوت کی جا را روان
و دهان نهانند ایک بی در
تبیعت کی ایک دلداری
اوس و یکدگر دمان رسترا
با کسی طرح تو ای سمن
به بولی ده کل ضرر و دلا
کمانه فدوی جا و دین
کمالی چمکو سر کنند

شکسته کیا گریه اوس کاس
سو اوشتی و بی سر لکون راس
با غلغله می و دهیل سر خور
بڑا ایک نظر دلا جو روی ملک
که شک ما رکنان
رکبا ایک حور و ده کا اور
سداسی مونی سیدی بند
به بوجا که تو فون می نام کما
هوئی الی پابند حکیم رسی
که هون وخت حمان بر ا
جھی جی س دلا با سون
روانی چنه بر رکبا سر کند

قواب چون به بیان محسوس
ملکان ملک جادو کا یعنی جلال
حوالی برابری و زارحم کمر
نیر میں جالب برزیر جرج ملند
کہ سام لی اگہ ندر مان
ادسہ منی گھنیا نہ منع کنی
و ز اعلم علی اور بیان محسوس
وہ کنی ملی برود حواہی نم
ولی تو ہی ملکان اس ناخوب
کمی نام کی سرکشت ادبی
رخ خوب نرا اسے اسے حال
ولی میں بیان کیا کردن حال

25
مواکس طرح نرا بیان کوز
ارخار موشر و نمل و مان
لکل عیانی نواب و نور
مبادا کہ جادو سی سی کمر
ملکی حس خوف و خطر
سب آت جالی اندیشہ بر
بر بدخت کی لطمی موخر
فزون تر ہی اصل و اول
بیدا کنون خرا و ملی بوجی تو
کہ پیر برادرے موند آب
نشی ہی مایون و فرخندہ مان
کہ ہون یار کی عزمین مقرر

زودن راز دل لایق نبودن	بدا کس طرح می چون دمان
سیر می نمود از ارام دل	تراوی بد کس طرح کام دل
بد که روی رخ به رویها	حلا او سپه دل شمع صبا
به نوبی بریزد و شکست	نریا درود ملی هوایی چاره
سوی جایی جو میا می رود و ن	میر می فقر میا چون سحر
ملا و نمی بد کس دلداری	زودن شاد و نریا دل را
به سحر و انزاد و ان هوا	بریزد و گاه بر شاخه ان هوا
را نندید او سکود و دین کی	خوشی به لایق به اینی لیا
ده با هم ملی سر زلی و مان	مظرایب بر افضر زیا مان
بر کمی او می اندک سی لارفا	اورانک نوع صفات سمی
مکنا نوع بر تانده باب	که حب الی و پیام دالا گهر
نور زیند و ز کوه سحر رست	شکست ظلم او کما میر ربا

او تر سردانی نی جانو
 دمان کچ زما ته می دانه
 به چره ره جو ز سر می لطفه
 تو امی لطف دمان دراز کله
 منی سب سر می زنده نما
 او تر کما دمانی در حوده
 نغرای ایوان زین خیا
 لکمی می دمان خوش نفس و طای
 دمان اوینه و نمی چلیم در
 در و فعل و در جان کسر
 سه و کما تو تر سام عالی حب
 سومی قصه زرد دمانی سب
 مٹا کر بر نژاد کولب بر
 سومی تکر دمان کی کما ناور
 حوشه به بر اکت دمان بار
 کما سام کی سر به کور تشار
 به نولا و می سام دماق کمر
 به نولا و می سام دماق کمر
 کما پیر سومی زنده و ز کما سام
 کما پیر سومی زنده و ز کما سام
 توقف کومت تاه و می حلا
 توقف کومت تاه و می حلا
 اوینا دبی دمانی کرانی کچ
 کر بی و در و بی علم و در و بی

ثعلبین و غنای مالی زیندوتر
 نفرت بی پایا و ده کیچ و گهر
 روزیم مثل دورش هوار
 نشان نیکو که جانش کشته شد
 ده ملک است و ملک سلوان
 سومی سحر صحنی نهستان
 نگر کشیدن ملک کانی و پویای
 سحر جادو و کسلسان باوید
 دیو سازان روز و شب
 نام بیست و یک
 کوهی دیو و ان ملک کانی
 قومی یار و میل تنی نره خام
 هزاره و دهم دیو جو خوار
 ده کیمت بد کیش سرور
 کس دیو بی عالی ادب کس
 که ایما سلوان سحر و ازما
 هوادارد ایران بی کس
 تو مندی مثل میل و مان
 تیرا نره جادو و برادر جو
 ادب کس و لاوری کس
 کیمیل یک سحر زیند و تر
 شلکته یار زره کس و تر
 ده نو را طلسم اوران
 بریزد کوهی پیر و تر

و مانع ہوا جانب میں روان
 لگو کمان شکر مہر خشم کین
 کمری ہی مری پیش کش مال و زر
 کہے کہ تو خدا کا بندہ قدرت ہیں
 ہم ہی کون خستہ بمان دیگر
 گردن جاکا او سکوت و صد
 ہم کہہ کر لگو کمان پہا ر جو
 ستا بانی ہوا مثل پیل و مان
 ہم ایک کلا وہی بکوس بران جو
 کوئی جب کہ اور کوئی تو کا
 کہاں نہ آئی ہو کہ ہی شور کیا
 وہ بولی جزو اراپی پل تن

27 وہیل اور سعدان بازار کمان
 ہم تو لاکہ پال معفو ہیں
 کہ سچی نہ محسوس کہ ہر
 جو ہوا کی قفس خوابی کہی
 مریاں تہ کنتہ بہ باندہی کمر
 بچوڑون اوس رندہ ہلکام
 شتالی سے بان شکر مند خوا
 بی کنتہ خواہی نسوی کاروان
 سر ریمہ یکسر کر بران جو
 برا کندہ خاطر برتن و اور
 ہوا جو مہنی خوف لگا و سطا
 کہ ان بان شکر اہر من

ستای به ربی کرد و کند	نور ساقه دیو بی رماس جلی
پیرانی می بینج بل نام در	کعبه دیو کی لبی بکر کمر
همه دیکه بودم صلی طرا	سوی نظر دیوانه و دان
خروشان دمان موی حلق	طعانی یون زو چالاس
که پور زمان سلی موی	بل جلی نسام صلی موی
میری جوق قابل مومدا	کردن غرق حوی او بکری
کوهی دیو کس و کس نام	بهوا عله ادر سوا کرد سام
دلاوری مارا جو کر گران	هم دیو کی هر تاق عیان
مکالم بولا سه لک فغان	که اس سوره دیوان جلی
نهان نم موی کتر کتر اسرار	کرد کوفته ریلکواب کر
به سکر بوا دیو حله کس	کئی دیو موی سوس تکران
مکولانی او نیل به ده جلد کس	دومید مکی او تکران مکی

بہر انہی میں پنجاہ بل نامور
 حوایا تو سب دبو جہان ہو
 غرق نام بل کسج کز مع نیز
 ہزار دو دھرو دبو کسج دوم
 کسکوت نہ کیا سب کما
 ہوا مٹی نیرہ جودہ رقم کسج
 کمر ہر بلکی جلد دمان خوسج
 چل منت دبو ان جلد
 ہر ایک دبو مانند شب ہر نام
 ہوا مثل بل کی نیرہ زن
 نئی قتل نوی نہت دبو
 یاد دینے ہر رقم نیرہ کی
 لے دبو کی بس پڑا کر
 سب دلبی دینی ہر زن ہو
 ہو نہ دبو کی گرم سبز
 اندر بس جھڑو ہر نام
 لے ہر کیا دار شمشیر کا
 فوکی خوف دبو کی دلبی
 دوبارہ ہوا با دس جے مع
 ہویں نام کی نامہ کسج نہ دبا
 نہ نہ مذغال او کسج نہ دبا
 کہا نام سے اسی بل بل نہ
 تو جان ہر ہو کما سب نہا
 کہ تا لغہ ہودی جلوب نام

و نه زه دلی سامی چین کرد
 جو بار استغفار کی سینه بر
 کفر از گلی ریش سی زینان
 گنجا بهر دمی دیوی ترک عیان
 بهرامت یونان بوی تهنوت
 به جاده که ما را سپهر گران
 که زنی مایه اوس کردی بهر
 رها دمسکی سپهر گنجا زخم تیغ
 و دوباره بهی سیر و دوسار
 نه ای کوئی پیر پیتی کارزار
 بی و یونانی که سر و شکوه
 بهر حمله در سون خیل و جو
 سر کوه سی نه افکار گنجا
 اوس و یونانی صاحب حرم
 بهر کمانها و دلی بی کارزار
 بل جنت و سامر کرد و میر
 بهرامت سوتها محمد کنان مثل
 بهت و یونانی ته تیغ کین
 روان بحر خون نهام بر روی
 لکونال و بان با جود و شکر
 بهی و اوس سینه و وقت و
 انفی

موضی بر کمال ابدان
 کما او سنخ از با یک بند
 کیا نوی لکر کو می بلاق
 میان زنده ها و کانون مقام
 کما نامی بود ای نیره رو
 وی شود همچون ارض بر
 زدن ملک صحرانرا سر قلم
 همدوس و بوی هوای ز سر
 هونی میری معنی سحر
 سیر سیر به لایا ده جویای
 لکوان سر کسایک مرغ
 کرا لب اوس مرغ قلاب
 بی سینه حوای بوی پهلوان
 که ای زو حکی بل زو بند
 ملا دون طحیاب سه خون و
 مرده رهنون طحیاب کرد
 طحی قوننی جانا کون هو
 سحر شتر زدون کردن زنده
 طحی سانه سجون بونی هم
 ربا ایک کما رقم شمشیر نیر
 ولی سر کو بر کره بیجا ضرر
 بدو یک معنای سیر بود
 ربا پیری رجب بر بند مرغ
 پیاده هوا ده یلی نامور

جوانی بی سزاوارا را در دنیا
 که این سزاوار حلی جوان در
 شجاعت به نترسید این سزاوار
 نه حرکت جو خطی اب صلح کرد
 جوانی بر اینی نور گرم اب
 سیه می جوان و جلال است
 کجا بود صحنی می طمعی به نترس
 نکای نکو کمالی شایسته سر
 و تا شایسته او تلوحه زاری
 بگرزدی هر مرد دریا و شایسته
 سزاوار نام به ما را احوال مرد
 کجا با تم دیو بعضی کرا قلم
 قحان را کی بوداده دیو بعضی
 تو مردی کی نیست کما می نترس
 دختر تری انداخت کما سزاوار
 رکعتی می دوست این نامور
 نه میونی بدلتهم و افت خطب
 نه رسی می یا زوی و گفت
 و گفت خطبوا می دیو بر فاس کرد
 جوانی در سوسی نامور
 ده سوسی سینه سینه زاری
 به نترس می می تو می و شایسته
 جوانی می می می می می
 سزاوار تو کو سخت رخ و الم

در بار او سنی پیرانی است در	به جانان ماری سر کرد و هر
جوانی که زخم سخنش کنی	مردی که است و بولعی
همی و نوبی که علم برود و	نوبی سر کولای فرود و
اردشاد و سیاه نامه بالاسر	و مکن به هر کار با نامور
ولا درنی فرصت نمی آید	کیا می خور سر او را قسم
مکو کال و بان حکم را کس	نوبی ده دود و پور و زار
حال پیران کمر بران می	حرا ب دنیا و پشیمان می
مطهر و احکام سوار	نوبی یا یا شکر بر دور و کار
بیدار و ده سعدان با رازگار	شاهان و ارباب و دلشادان
نه نمی آید چنانچه میر	که اگر دبی و انکس و شکر کبر
تا کون می تو باسی فرخانی	وز رخصت کو نام کو بهر حیان
جوانمردی با دلشاد و	بان سب که نام و نعل و زلو

کلاه که البر در سر فرار
 ای ای اینی سینه می زینا به از
 نه گسوتوبم مهربان نمی
 تو نهادهن نفس حقان نمی
 ای ایات کامی پروا اگر
 تو نزد دست شغل کی خوب تر
 بر نیرانی هوکی هر بدو خوان
 به بوی که ای کرد و در زنا
 به بوی که ای کرد و در زنا
 دو باره نمی توی و می ربا
 کردن که می بی پادشاه نگون
 سینه سامی حب به سیرین نمی
 تو نترس ای جان و دل به نمی
 به که که گمیا ز دل اسکار
 که سخی اول به دم و دسدار
 سیدین سام مهربان بشمول سخنان باز از گمان
 در شهر حسین و مرسمان و ن باز از گمان
 مواجد

۳۱
 پری نر او و نعلین و من حسن و محال نام
 زدن سببش و خضر خانان و خضر شاه حسین
 بر زبان کام و درم نر او مرا پی جوی و حشود
 هوا جبهه مان کار دیوان نام تو سعدان بزاران اورام
 چر بر او کو لکی روز و کمر روانه هوی و مالیه پر شتر
 کار می بر سر می ده کلیدن روان هر کاب سکی ده کلن
 اقامت در کربلا شب الی صبح بوقت سحر برده مولی روان
 جوی سبی و نه نر و لکی شتر حسین هوا کاروان پیرافات لری
 و می نمیس معفور مرغ نهاد بد سعدان لی نسجی حرثا و شاد
 که انجی مر می سامه با فرودشان چر بر او ده و خف خانان پیران
 نهران معفور حسین انکار او سبی لی لکی لوک بار و فر
 چر بر او سبی سبیلان بی سار انجی لکستان بی

جهان بی جبریت جلوه گزینا
 کئی پروان و پست و پستان
 موی و دایم سربک چین
 پیر پخت لولی در اینی جانن
 کئی کون ایوان سے لی گیا
 نرئی سرب کب نامی امی جا
 کئی کون پیر کی ایوان
 پیر زاد لی کر کی چشم شرم
 کوفت یوسف کمر ایست و نواز
 غرض رند و عابدی و نصیبی
 کئی سوسا درین و نرئی کیا
 نرئی بحر می نمی هست سقار
 لکاک و دمی ایک جان ایک
 کون وصف کی اوس جوالکھا
 سمنی یو کل ایدام سمنی مدار
 کئی پروان و پست و پستان
 پیر پخت لولی در اینی جانن
 نرئی سرب کب نامی امی جا
 کئی کون پیر کی ایوان
 پیر زاد لی کر کی چشم شرم
 کوفت یوسف کمر ایست و نواز
 غرض رند و عابدی و نصیبی
 کئی سوسا درین و نرئی کیا
 نرئی بحر می نمی هست سقار
 لکاک و دمی ایک جان ایک
 کون وصف کی اوس جوالکھا
 سمنی یو کل ایدام سمنی مدار

که نزار او ساکی ابرو کمان ده مرگان نزار او ساکی کونستان
 دو چشم خون ساز جاده و نزار دو صد و تیرا گن و نزار
 ده سحرین جان نزار و نزار دل و در و نزار و نزار
 جوان سپی سر و نزار ده یک مد و نزار
 جان او ساکی نزار ناپان سپی سر و نزار
 سبک شکوه نزار حجت نزار و نزار
 ده خم نشه جمیع او نزار بق و نزار و نزار
 ده سر و نزار نه سر و نزار
 ده رکنی نزار و نزار
 نزار و نزار نزار و نزار
 نزار و نزار نزار و نزار
 نزار و نزار نزار و نزار

که مریم ز کیمی سینه پیش بر
 سر کیمه ایی ویدار سبب
 بر بدخت و نوا حرج نهاد
 نه معلوم نهاد سکوا احوال
 قوا سام بر خوت ماه نی
 که او می ده کیمه سبب
 بر ریس راز سبب کیمی
 نظام عرض نهاد کی استیج و
 مه کیمه و کیمه زان ایی
 ملا سبب کیمه کیمه کل غدار
 نو و نوا سبب زان و ایی
 بس ایی کیمه هم ملک سبب

در دور و دلی هوای باره که
 و زار هم که تو کمال غریب
 مه کیمه سبب کیمه دلی شاد
 اوس و میان نهاد کیمه سبب
 او و بر دل ایی کیمه در راهی
 کیمه کیمه کیمه کیمه کیمه
 کیمه کیمه کیمه کیمه کیمه
 و با اوس کیمه کیمه کیمه
 نو و کیمه کیمه کیمه کیمه
 کیمه کیمه کیمه کیمه کیمه
 نو و کیمه کیمه کیمه کیمه
 کیمه کیمه کیمه کیمه کیمه

کیمه کیمه

33

خوشی بی رنج نام ای کافور
 طلب هر دینش می کس
 گماید و لعل کوفتش کر
 نفع ی کی او بی نه و لی کس
 مرگ با پس نرا کی بی جاره
 سوار بر خط و حکم و در و
 ای شغل بی شب و روز نام
 رنج نام همراه سحر و راز
 سحر و دولت و راز نام
 و او سندان رحمت و راز
 مسخری آتش و جوش و راز
 کجا سحر و راز و راز

هوا کی ساز جیت و باب
ی دستہ کمال پر خمرہ کمان
ادب سی کپڑی نرنگ زین کو
غلامان کل جہر آتش غدار
کپی سام ویا نشانی کو شراب
وہ سامان با قوس باد
شراب مصفا و با یک سر
ادڑ الی گئی سکی دل نشین
کسی کی پر بدعت کو دی خبر
پر بدعت اور دکان پر برادری
کمی ہر دو دیر سر فقر
نظر ایسی آفتاب رکھ چھو

پڑا جام گردش میں جون ادا
نمی س تو مل فخر طلعان
سو می سام و معصوب کی نظر
نمی ہاتھ میں فخر زر کنار
کپی نام کوٹا کر ددن حباب
وہ مست طرب کرم شہر و در
نواہی معنی وادار زرد
قرارد و سکیمائی دہوش و باب
کہ صبا ہی نشانی کا میل نامور
شوق غماہی دانی اوہ
سنان ہو کی مٹی و مان کتب
جہان کلمہ اراں سہمی و حق

بکایب بڑی سام کی جولہ
 بربر اگلی کر امی دستان
 برمی محو کی رخ خوب
 دہ چشم ادلی تم چشم عالم
 وہ تصویر فکلی کند پیا
 حبیبی مدد صفائی صلی دہ
 ارمان نہ رہ جو خوشی سرور
 جو دیکھ دہ اور کفارغ انس
 برمی دخت کی ہوشی بران
 نہ سہمی دل اور نہ ہی تو
 بر نیر دس ہر سہ کنہی سک
 قسم بھی امنی ایمان سک
 تو دنیا جوان مرت ہر ماہ
 حبیبی نصر بہ ہون مفر کسان
 ار دین حور کی ہوشی ادلی
 وہ لب رکش نعل و پا قوت
 ارقا رکھ کاندھیں را
 حبیبی دیکھ اندھ ہو مرقب
 تو ہر ادینے مالک کو سید کیا
 برمی دانش عشق میں رہیں
 ارقا رکھ دل و جان ہو
 موی سچ قیاب دہ و
 مرگیا تہ کیا تو کی دس
 کہ دس موی تو بر جان سک

اہلی

کیا کی رہی ہے تو رستی نہیں لاک
 پہا، پھی دام میں لاک پہا
 جی سہی تم توئی کی رہی رہی
 وہ بولی کہ میرا جوی دل رہا
 تو ترس کی مانند حیران ہوں
 کروں لاک میرا گرفتار دام
 در اصرار کہ تو ہو لی قسار
 لہجہ بد شبت منی وہ وستان
 جب آخر ہوا در زب و شام
 لکھتی ہی در سہ و مدد کی ہی کیا
 پر کھرہ خود رشید فدیہ غور
 دل آزار چشم اور لب و نمونہ

35

تو ہو کی مری تہی ہی چون سک
 رہائی ہی و شوار اب مرکان
 اب پس درد کی کہ تو چارہ کاری
 بعد اتم کہ وہ ہی ہی کھر پر خدا
 طرح زلف کی تو برتن ہو
 جو دختہ ہی ہو تو کردن ابدو ام
 بس اب صلی الیوا انہی ہو، و جوار
 ہوئی دم سانگے فاک دکان
 نہ صین یہ حصت ہوا در سام
 کہ استادہ ہی ایک سب و دربا
 لکھ اندام مست شراب غور
 جواب قیامت فوسر خراز

یل نامورنی بد چاودین نه ای مه پر پی وقت فغور مین
 بریزا و معنی نه ای اوکی بی نه بی دوسه پر بوسه کانه
 اوسه دیکه را و دینی اولی کیا خود دل نی ندر اهل بی خوش
 و بی خود می اوسه دیکه دل را را کو سقرا می سوس
 دیر ایشی ای تو سحر خان کیا دیده را را نو خون فشان
 ده سحر زندان فرصد و سوزی خانه نسلی کی سام کو
 دمان عالی بی ارم افغان هوا طرح زبیر نسان کی زین هوا
 هوا پاره پاره اسان صبر هوا چاقان او دمان صبر
 نه پاره دیکو و رات سبی نه بی چشم را رسنه خود سبی
 سرور دوسی رات ساری سوس علم صبح یک سقرا می سوس

رمنی نام و زینا دیر نه و سحر
 سحر را دیکو و رات سوس

سیر طارثه چمن پیش سام
که رهنمای نه غم محرکاه
سوار لب بر بنوسوی بارگاه
او پنهان راه من شور و غل بند و نهان
بر این فتنه سه دین و هزار
روان سوخته نرسوی مر غدار
بر بدخت دود و دگر بانی نظیر
بخل نوار بجا به خشم
سه آتی همتی هر دم صداد و دریا
که آینه نایب لعلی طدار
فرستاده باد و نه زمان
بر بدخت کاهی بدین کشت

۲۶
به لایقانه با نور کامیاب
طالب بکلی ای کرد فرج کما
ستابان بوسم زین کلاه
نظر لب بر اخل جوان ضعیف
لعلی زهر لب کوشه سه نوس
بر این فتنه و دود و مر غدار
نثار و نهی حسن طراح ماه منیر
زین جوان قدیمی تا قلم
کما سامنی با غم جا بحر اش
علین نهی نور مثل با و بسیار
بد بول که خاموشی ای بکل
که خطی ریاض آدم کوی و ابر

سمن زاری نام او سنان
 جلی فی فضل کل نوسان
 و دمنقده رستمی میان سیر کو
 غرض نیوار بر بدست سکا
 میسر وین سیمجی کس فلاح
 کجایند برکت معفور چین
 سواد فرین خوان شده نامور
 دنیا جام می نهری اور بر کس
 ارادانی او نیاسوی صد گاه
 شکار اکنان هرون تنگ کرین
 شنایان سوی پر سوی در غدار
 کئی هم گایا وکی استیاسپاه
 سوار و سلی ای علوم و جان فرا
 نیانی بی ده و تبر کل عذار
 ده موسمی اب می بل با مجو
 اید بر لعل املی لغو طوئی
 ردان پر مرسام بل سوئی
 زمین بوس حاصل کب پر دین
 مثنایا و سبسی با کرد فر
 که ای نامور زو خسر فدا
 که دسی روز نکست بی بربا
 بعد خوشدلی سیر صحران
 نیم سام و معفور بدست کار
 هو اگر دسی او سی صحران
 هو

هوئی جاکي متغول صیدانگنی
بلنگهان کرفا بشیران پوئی
صیت کور و او هو سوی همدوا
بلانک و سام بل شیر کیر
رین پیرا اسپی هو جدا
که می در دسی سر و او صطراب
خانان به شنی که بر دوست
به سج می که کیا جانی بطلان
کبان یو مله البر و جرح کف
سحر می جهان هوں دنان جو
به که کر خوانه روان شبر
روان هو کی حب شه مراد

خدت انگلی اور تجر زلی
هر بران لکار دیران پوئی
هو ادشت می و جلا خون را
که نیا ایک صیاد کامان سیر
پیدا سی به معور صی می
عنن محکو قمر او روی ناب
به کیون کشتا اه اس بر د
که و لسی می بیماری سیدلان
نوقت کسان هو پیکان شب
زنا خرب که در میان لانیونا
بل شیر و لکودان هو و کر
نوبرام بل رب بر هو سوار

شستایان هوا سوئی باغ پر	میریاده که حشاشین پیشه شتری
هوار دیزید چلتی جلتی تمام	ولی ره نوب و کین تبار و سام
برایک کام بر سام شایستگار	فغان کینیا شادمان یار بار
ز شب نبره نینی اورده راه	مردزان دمان مشعل ماه نینی
دمان چلیکی سنجاکستان می	صبا اوزیا خضر طبع سبک نینی
بر بدخت کما ایستوان قهر نینی	او و هر سو قیاسم فرقه کیا
چون زویک سیمانو دالی کند	دینی خروک کما هرل ارمنی
کیا یام بر جب نو و ملک دمان	سرانکنده ارکنت نینیا
یک و دست و باز و خنوده کیا	بس لکیم دین ده نینیا
کر اگر ادس زهر قهر بر سن	کیا یاس برده سرالکی دینی
سنا نغمه و حجب نینوان نینی	سر و خشمی شستین نینی
نرم سراب نینی دمان مویا	ب و عنادن عر لوزان مویا

که می میری بحال دل بیقرار
 کسان می توای مری درام جان
 نری سانه چای جلیت کانی
 مہیا می صفا می کلون کھی
 سر که خجبه اندازد ارشد
 تو چهلکویا مری با بس آ
 جو سخی به او کی صد سخی رود
 ترکم سر بایان برده سیر
 رپی او کی ادا ریب کی نو
 بر بدخت بولی که نه نستان
 موافق جعفرات تمام
 وھی ایک زن ہر کی نظر
 شب و روزی حسینم زار بکار
 کسان می توای و مردستان
 بیان ما و اہل کلام
 ولی حوزہ روز کشتا کھی
 خدا کی می اب و زار مکر
 کھی دایم رخ و الم سے چہرہ
 ہو می بند و از قانون رود
 ہو می دہن خاموش سیکر
 اوڑی او کی غم سے ہر کی جو
 مری طرح و دلادہ می کسان
 تو نام ایک صفت بہر اطراف
 ہو می سستیان شک فخر

جو دلمی تو ایست ز لبی دلیان
 او دهر نغمه بر لب و دلبست
 بر بدخت مثنی شست
 عجب بسی طره اسرار سی
 بریشان بی دل او چشم نم
 کسان بی تیرا ده ندر
 دانا مری لیا شش ابوالحسن
 تو بهی بی شکفته مانند گل
 سخن چو بر لب می خوش
 در کمال انبیا سر جفا
 که به او همه برای و خسته
 مثنی تو عزیز یا لب بکلی

خوشی بی پی روغن خراگر خان
 او دهر نغمه بر لب و دلبست
 طره نهد حسنه کی حرف بر
 کسری بی ده ساغری ناز سی
 به کسری میا ناطر بر الم
 کسان بی دلارام آرام جان
 فخر رجه کز سلسلای بن
 هم مثنی مثنی بیان فام مل
 تو ای دل او عابد مشکین
 بر بدخت سی می یون کس
 ندری دام کسوی بی دل ندر
 حاسره و خلاص کی لادین

بهر

هر چه چشاد ان بوی و کمر
خوشی سی که بر بر نزارد گو
ادس جاکلی لای ده الوانی
بر بدخت لی لب نعل می ب
جایا اوس دندیم جام می
صم سانی و نام سانی نیست
ده کشتی نمی لولها نوی در ارم
ده کشتی نمی تم غوار دولی کما
طانی ده صراف رخ سی
کمی بر صم لب و جای نسا
مسیر بویا بود وصل یار
بوی کما مران بادالی کما

مولود در بر دور و دلچسپ
کلی انوار سر داراد گو
جوان چنگی است نانی
لب نعل بر او کی نوس
سنا یا اوس همه دخت لی
ده دولون می عشق و شربت
به نسا سر لاد می نو کام دل
به نسا یون سم قوس کما
ده نسا هم لب یار سی
کلی سم لی لب طعی نسا
بر ارم باز ارم نوس و نسا
بوی لب نسا مرانی کما

به محبت نهائی دل چرخ فزاید ای سوزی لبه بر لبه جگر
 جز باین صوفی چرخ ادا نه بود بخت بام و درختان
 هر دم و قدر و نام و در ملک و بیخ نه از در و درون
 سحر و ادب نام ابوان بجا گشتا نهی اینستان سب
 خون می بود بر سر ارباب که اینی می این باغبان اکر
 بگردن غنایت اردی می به بولال اکبر و سدا و دین
 نو پوشیده از کلبه سان من را بس می شب شبانه
 به سوختن قلمان می سر در ده سوبه بات حق می غریز
 رفاه ملک جان نه به هکمی بچون اسب می مرده
 سر کینه خوانی خود و کما ادسی جوان فی سرخ انجی ادسی
 کما بر سوزی شبت سوسن دوا کی چشم تپش کلکون روا
 نه به می گویند و می روی نه به ولی می این جان نه به

نه صبر بودی صبر سے جدا
اسے سرع میں نہا رہی تھیں
ہو آم لی شاہ کی تم نشان
کیا تھا جیو کس تیا نہیں
کہ شوقی سے اسی بابو و جہا
سحر از رہ تیرے خوف و ک
طرح موج دریا کی جھوڑیں
دلکشی نہ بہ راز ظاہر کیا
کردن کیا کہ میاں شجریا در
مزد و شب کی بدلا کز شراب
ہوئی بزم ہر ایک شہب و باغ
وہراں ترکان میں اور نام

۱۱۵ دل را رہا شوق میں مبتلا
لعل شمع و جاہ و جھوڑیں
پیدا و دانی سوس کی کشتن
کیا ایک محرم کی بون تھان میں
را الی شب باہنیں سرواں
کیا کشتی اس بابو کو ملے
ہو اسے شجریا کی جہنم میں
لعل و دما ت میں دلیں کیا
جو ان میں ایک و شکر لہر
کردن قند و سکر کمال خراب
ہوئی جلوہ گراں کرب و فغان
نہ جہاں کی ہم بزم میں دہ تمام

سرد معنی و حدیث و باب	بجایی نهادن و در جام شراب
جو ردش نمی اوس هم می عام	و معنی نام می رود شش را نام
بر او شش حبستی با و نه کا	نویسند نام کو فیدر شش کی کا
نئی و بیتی ششی فرمان پر	لعل او بیستی ده شاه و نیز
نوی فصل اس سلو انمورد	کئی دهم حرت می بیست جو
نی فصل ای جو دو لعین	نویا که بعد از پی پنجا ام
جود حال و ملک جو امر و	نویا که امین نه گویان لوا
فرمیش کون می بد جو	بد شکام می خاطر را بیست
جو امر دسام سرمان می	سبیدار را بکوت و بیست
کریا و تو جو نرزی بیستان	قوت و متوجه کنی بستان
ایده بر سر شکر لی شمار	از بیاس جلالی حکمت جوار
نه فایم دی چن تر کمان جسی	حزب و قبه مودنی نوران جی

در کتاب

۱۴۱
 میسر شود بر غلبه شاهین
 دهن محاسن یک کبار دین
 به بود که سام نریان می برون
 منوچهره شاه ایران کی گوی
 سحر سیاهی کمره محکوبان
 زدن قتل و سام کو مکران
 کلاه بر سره دوستی ز این صحن
 به هیچ سپهر از نوش شیر کنی
 عوا جز منوچهره نوادر زبون
 ستم می رود از پی از او مفاخر
 خدا کی فی ارباب رحیم کر
 تو بخارهای خون سج و گز
 نه چنینی جان بخش العظم
 ز کعبه ولی قدس خلیفه
 کوی منوچهره سوا نوران میا
 رضع و ملید استوار دمن
 دمان باند ز حسن بیجا او
 کف از ربحر که دوستی
 آمدن غم و حسرت سوزد بر
 حو و او درون و لوون با فرشت
 و سیر لاسل اید بر این
 او در دل کف از رغب و دنا

خنای رخ بلفتم اولکودان
 زین و ز کیم نهاده و صفای
 بکون کی که هر خطه دهر نفس
 جودت کا و پیدین نهاده و کوی
 حراره در آری و شور و اه
 نه نه که اوس کام نام و دلها
 و ما ملکتنا شب شام و سر
 که یارب را فکهور اندازد
 کس رخ و دم سه سر بود و آب
 و ما اولی اضر نبی حنی
 حوض المردوب کو باقی کا
 نمی رات صفتی می گذر
 لعل و قند انیس املی دون
 سلاسل کو کبر سگسته کما
 اوس و کیم کرام حیران هوا
 که تو آدمی را دهم یا برست
 حصبه می می خولی و دگر
 نه نمی

به کسی ملی ده سبب کشه
شاه مورخه و دالکرام
مفرغ مرانوم نی احوان
نیز با قتل است سی
سین جاننی چون غمی نی
نوی توایل امید برینهار
کمی مرایاب برینهار
توالت و در که دلفرو فریب
نمود و خولی اسامی و لغوز
به که که رگها او یکی آله طعام
سرودی فعل و دوستی
به ناسان طبعش دطرب

42
که با مرایاب به پادشاه
بسیار جدا بودی و کلام
نیم ستمی و بر دستان
ارقا رخم نیز می فرستاد
که تو شغف ای پر بدخت
ولی دل می میرد است معقرا
نه او یکایک معقه شکست
که بودی نیز ارجح کردن طعام
توایم می تحس ازین روز
مواد هر خوشی سی و نان و در جام
نانش کی کدوار رومی طهار
رمی برزم عشرت را و زو شب

جوز در چهارم هوا جلوه کرد
 و در این کوس برق قمار داد
 سبون بر این لب با پیش
 قمر خانی ریخت کس نام کو
 خمر به رخ حبت هوا حبت
 اوست نقد ضریر بدت
 خرفی صلی سیمایل و چند
 بر بدت نی اندامی بر تو
 نام پر و بندگی حرام
 به او از سترده نام بر
 بزمی نام کی او سرف جوف
 به بولانی نام یا هر نفس
 تو هر بند و بند و بند و بند
 لب دانی موهود و در صد اران
 روان یکی پدر غناب
 کمال الوداع اینی درام کو
 ملک دکی بند و بان موهود
 و در کوشتان هوا حبت
 به نام شب زهر ضریر
 سنه که اعلی کار به تو
 کبر این علی خضر که در نام
 کتی ده بری بکر سمر
 تو خزان سومی و بندگی
 نیز با و نفسی خاص با سوس

نیر می بحر می نهایت مقدار
نیر می در به جادوی رود می خیار
در خانه کو بر ستالی سیه دار
سه بولی بر بهشت ترک قمر
نیر می بار خالی قمر می بار
کمی بر می کوهی قمر می رخ رکنی
علیکه در آئین دل میرا
جا خوب لایا تو سر طوفا
نیرا دل می ایستاده در دلداز
نیر می و کسلی می ایستاده
نیر می ده کلاه نیر می آستان
کلی ظلم منی جو شید استونی

43 نه نه صبر دار ام کلبه رهنار
اب لایا نیر می ایستاده در راه دواز
نه همان میرا سوختنی در بار
کلی کام کیا قفسه ای نامور
نیر می دوت و دلداز قمر می آ
نصیب و حق حصار بر رخ علی
سه می و خوشی شوق باطل میرا
نیر می جانی نیر می سر حصار
محبت علی سحر می ایستاده
موس حاصل آب کلبه علی
که ناسد نیر می ایستاده در خوف
نیر می شوق می ایستاده در خوف

جزای جان اور مرایا سببان
 ہوا ز دل میرا سبب لہار
 ہوا تو گرفتار بند گران
 اوٹا فتنہ سنان ہے ای چنڈ
 مری وصل کی زہریلی ہوش
 نہ سکر نوح ہوسام کو
 تیرا بندہ دیکھ حویان ہوئی
 تیرا خاک ہون نہ بریاو کر
 نوقت و در را پی ورسی چھی
 وہ بولی کہ کھی پی پی دوستدار
 دیا مینی دل چکھو وندار جان
 ولی چکھو یا محبت یلیست
 ہوا کتنے ہا ہویا سبب ندری بہان
 کمری جسم سی خلق کی کینٹ
 ہوئی میاں ہر عالم ناکسان
 کایا کردن کرد و فتنہ بند
 نئی یاری باس جہا انوس
 نہ پیر و دلارام کو
 دل و جان طہ بہ قربان ہوئی
 ورا کی علم خوار پی است و کر
 کمر است کی مفر کر چھی
 مہربان و مہریم ک
 قدا طہ بہ کی ای اسی یا جان
 مذکھ کھی دوست پی دوست

۴۱۴
 کمان پرستی جو ہر سوی موصول کار
 صورت میں کمان جو علی نام بار
 کئی پشتہ خادیں مری بار
 یکی ہو قمری و سب تو غم کار
 نواب خنہ کرم خجست ہوک
 کہ ہرگز نہیں ٹھکرو مری طلب
 نہ ترک خطائے ہوئی کہ خطا
 ولی توئی کی کات ہے اوکی و غنا
 ادبہا دل مرا خطے اندر و نام
 کی صیر مطلب ہو افس نام
 نہ اب ٹھکرو و ایش نہ ٹھکرو
 ہوا حقہ اخر توئی سانس راہ
 تو قائم رہے بکری سے ہنہ
 پیری چون ہمالیوی بر کئی نین
 بیکر نہ تیری ب نام بر
 کمی کوئی خانہ و نیک فخر
 دھن نام در سب این دورا خا بقدر شدن و عشق پر بدعت و بار
 نہ پائشیہا غنی جبکہ تار
 تو بہر نام با دیدہ شکار
 سوی دشت و آب سنا بٹٹا
 نصیب و کمی ہر بحر جان ہوا

و یکی بختی و چون پیر کرد	سوی قصر تانها مردم نظر
روان بیشتر سام رود و رفقا	دلارام سب و در قفس جدا
نه نموند به که رخ لاوی کج	نه و در آن جو او سطرین نمولا
نه به صبر جو دل بهی یارسی	نه و ده دل جدا به وجود دلاری
کلی آه لب بر کسبی چشم تر	هوا چشمه جاری بر لب کام
شب در روز تبار کرد صحرانورد	بهراد لایق ناسخ اندوه درو
نه بهمن و با و باران و مان	و در عذر خروشان و در برق صفا
او نه تا بهور کسبی در رخ راه	و ده سپی حشر شمع و فک کفا
جراک و مادامی کج و مان	جو و ملک تو کج بودی و نه امان
انقاص کسبی و مان بهر امان	که به چشمه و سبزه دم طذار
بر بدخت کی لاون ابلی جر	که جف و مان به سام بل امور
روانه به امان بهی مفسر	کلی کسبی آه و ده و طذار

بوی

هونی مفعول اینی کفارسی
هونی رکهارا چونب کی دس
هونی سخت کران و داکان
سنتا کن هر کر نه ایا فرار
به مانند نرکان برهانش کر
هونی بارکی صحر کوزدان
برای نام بر حشم هونای
کسار به اینا کیدان و نیت
و ان چلیکی سحر جان تا جود
که جریا بدی تا نومی هسماه
که ده صد بر کرده بیست
جود یکی تو مهابی ده خیمه

نیمان هونی اینی زوارسی
نوی نظر نام غنی مشکلی
بژا کوه علم سینه برنا کمان
نعل کر هونی باو با پر سوار
با نبره و نبره و نبره و نبر
ک نومی صحر ایکا دور رودان
برای خطه ایه دلارایی
نایاب و دریا کایدان و نیت
بژا و نبره ایکا نظر ناکان
به دلیق لغنی نامی ده یک ماه
ک نبره نرکی دور رودان
رودان یک کرم کینه حبر

صدای فغان میبندم میبند
 صدای فغان میبندم میبند
 حلاوت بیکه کرد دل بر جفت کا
 حلاوت بیکه کرد دل بر جفت کا
 خرونی کما بود ای کنگر دار
 خرونی کما بود ای کنگر دار
 دوا کن کی گمور دایم دایم
 دوا کن کی گمور دایم دایم
 که الجوان لبان ترا کام کی
 که الجوان لبان ترا کام کی
 ده گشتی لطیفی سحر کرده ام
 ده گشتی لطیفی سحر کرده ام
 ده گشتی نعلی نومی عاشقی اگر
 ده گشتی نعلی نومی عاشقی اگر
 ده بولا بر جفت لی دل بیا
 ده بولا بر جفت لی دل بیا
 ده بولی تو اوسه امرا تو دل
 ده بولی تو اوسه امرا تو دل
 ده بولا که دل به پیش از حصار
 ده بولا که دل به پیش از حصار
 نه هر نور سی و نه هر نور سی
 نه هر نور سی و نه هر نور سی
 حکم حسی بی بر به باشه دیا
 حکم حسی بی بر به باشه دیا
 ده چشم اولی خوشتر دل درو
 ده چشم اولی خوشتر دل درو
 ده بی با سر اینا کم تر با
 ده بی با سر اینا کم تر با
 و در می تو را اینی اب شکار
 و در می تو را اینی اب شکار
 موئی مژه زن کی مانند شیر
 موئی مژه زن کی مانند شیر
 تر که کی ترا دور تر نام کیا
 تر که کی ترا دور تر نام کیا
 مقلب سحری یکم دس کام
 مقلب سحری یکم دس کام
 مکر نومی عاشقی تو دمی جان کو
 مکر نومی عاشقی تو دمی جان کو
 اگر دلیلی جان اینی نومی روا
 اگر دلیلی جان اینی نومی روا
 نه ره چشمتی اینی اب باطل
 نه ره چشمتی اینی اب باطل
 ده بولی که اینی حسنه دفعا
 ده بولی که اینی حسنه دفعا
 نه هر با سحر و نه هر با سحر
 نه هر با سحر و نه هر با سحر
 کس کی غمی نام کا فکر کی
 کس کی غمی نام کا فکر کی

سہی عزم یا یحرم ہی نام جو
 وہ جلی کو آب بنانے کی کسیر
 حوان قومی مخلص بل نام
 یہ لکھ رہا ہے کہ بچاؤ کند
 کیا نام کی بوبکہ اس بندوں
 غم و غم کیسے ہوا دی ستندہ رن
 جی اب میں فقہ بجا رہن
 وہ کئی علی علی کو اس نامور
 دی دیندہ اب ہر کا جلد اور
 دسیر کند اب غمی تان کو
 جو دیکھا ادب نام کی کر بکھا
 رنا کر کی ہر ادب ہر کی بکھا
 کسے طرح لادوں برکت کو
 جی تھکوں سر دشت و دیر
 ہر کام بل اعلیٰ ہی نام
 رات گئی سوسیل اور چمبند
 جی تہ علم درج طہ اور ہا
 کہانہ قصہ فولاد پیش
 ہونہ ہر جانشین دل اوٹھا
 کہہ ڈالیں ہی قوت و دور
 جی جیسے و سوار ہی جان بے
 سوسا تہ ہر دور و بھلون
 کیا بران و ہی قوس و ہی
 کیا نام بل کو کرفش رسید

نه چاه که محرابی پس کج کرد
 که ز او سی نواری بر سر رخ
 بر او کسی بر چلی آن ملک است
 او نه از سی بیگانه است
 جوانی تو صحرای نه گد
 به پستی بلی به دست مر جی
 بر بخت سی چون تو نه اول
 نه نام دل خدای است
 که کمی او سی به شکر کن
 بر بخت سی به پند ارم کنار
 خدای که فعل و لطف دل
 رسیدن تو او دلتوس نام
 که بود دینی نعره زن شیر بر
 نه چاه و لاله زنی به زید ریح
 که در او ملک مکر مذنب
 که نه نام در او اقلیم کج
 به او سی است کسی خوار
 که به پستی بر بخت معجز
 که ای تو حضور او را با کتب
 روان به پستی است با قوت
 به پستی سر بر دلائی دمی
 بر بخت سی و نان هوای
 که و بید جانی سلی به نیم
 رسیدن تو او دلتوس نام
 که بود دینی نعره زن شیر بر
 نه چاه و لاله زنی به زید ریح
 که در او ملک مکر مذنب
 که نه نام در او اقلیم کج
 به او سی است کسی خوار
 که به پستی بر بخت معجز
 که ای تو حضور او را با کتب
 روان به پستی است با قوت
 به پستی سر بر دلائی دمی
 بر بخت سی و نان هوای
 که و بید جانی سلی به نیم
 رسیدن تو او دلتوس نام

بر بدخت کز دود فرخنده سام	دینی بی هم دست بی سلوگام
پویی ابرین کردوان شکار	نظر ای جسمی مرادون سوار
جوانی که نوک زنی ناری	دیده ای دوان فکرت هجی
سبب دلکشی که هوا کام نما	دلکشی می که گردش رود نما
و می پیر بدخت سام دیر	سوار است بر بهی ماسدیر
ستابان موی سوی یاد و دما	که تا فکرت صحنی به یوزم خواه
جو ز دیکب سخی فونبر سام	نظر ای فتواد و فلو سیم
ده خاور به بی عازم شهر صی	پویی دلکشی که به دست قرصی
ردان موی لکری و اصل شو	لکشی دکامی ده لکشی مل شو
سرعت رزی با قوت کجی	مواصله کرام ادرده لکشی
ده فتواد و فلو سیم دو گو	چپ دست عقیقی با فروشی
می و باغی و غنچه جان لوار	پویشش و شربت کما و جود سز

هم نوش کیم نمی جام شراب ده تنگ دولت اقیاب
 مهلا و حبیب و دوستار ترغم سرامطرب کل عذار
 فراغت پرستی با ده نوبت صبح کیا نشانی نرگینه دان کو طرب
 کبابی نو یکدگر قلم بی شاه چینی کر تو نامه رستم
 و ببر خود در بی نامه ملک سر نامه تو خید و حمد اله
 ملک نه کرد ای حسر و نامور طرح مهر و ده کی هون و الا کمر
 بی نامور بام حکلی بومین سر او نریان و شکلی بومین
 مرگ شاه خشید رس می نرادر کرامی بنادر و حبه نهاد
 کبابی سحر زری جها ملک و زر نقوش بی شما
 بر نرادر می جور سر بلا جزو ایا و رس خند رخسار
 هور و نه دولتی بیار جو کباب گشته و بوی گولان کو
 هزار دود و صفت و بود کسی عرف خون ملک زرار

پیرایا خوشه سی سوبی بارگاه
کلی سیر تو پیر سمن زار مین
صدایانی زبانه ای بی
مرتب است بدگوهری تویی
چمنی یکی یادوست مهرش و دان
در آنه لیلیا عقد و رستا
خجانی مر کا قدر تویی نشد
صدای مر کا صلیب کی خلصی
بر هر جت سی سی خست چمن
چمنی اوکی نوسنی نو لغانی
سین جانی چمنی چمنی عار
مهری و جانی اب زنی لانا

که و مکنون این بی تیرام و
صدای طریحی چمن زار مین
روا جستم تویی خسته بر کیا
سلاخی صیغی کی خجست
کلی تویی پانید سبکزان
مرا قید زناست و درین
چمنی ملو بی قید زنی کیا
پیرایا اید هر بی فقر و حست
سین است اوکی بی رفق چمن
سین اوکی رینی مانی چمن
که مکنون نامدار گرامی تبار
مراوه طارام بر اوکی کام

ہستی مخلوق است کہ بہ ہمار
 کہ انہی میں مرید و امین وہ لہار
 و لکھی ہیں ہی فرین صواب
 کہ ہم اور حضور عالی حجاب
 رہی دل سے اب دور کون دو
 کہی سینی اور ہم ہو پیش و
 دارہ قسمی نہ دیکھ کے
 قسم مخلوق نہ منور سر کے
 کہ خوف کئی کئی بحر کسین
 کہ دینی را حلقہ بیاں کند
 نہیں ہی وراثت پیرمان میں
 جز کی ہا منی بہ شکو سب
 عرصہ یکی ہر نامہ کرد سام
 کجا جب حضور سید رحین
 و بحر خرمند کو کر طلب
 پہا سید و سید پروردگار
 کہ انہی میں مرید و امین وہ لہار
 کہ ہم اور حضور عالی حجاب
 کہی سینی اور ہم ہو پیش و
 قسم مخلوق نہ منور سر کے
 کہ خوف کئی کئی بحر کسین
 کہ دینی را حلقہ بیاں کند
 نہیں ہی وراثت پیرمان میں
 جز کی ہا منی بہ شکو سب
 عرصہ یکی ہر نامہ کرد سام
 کجا جب حضور سید رحین
 و بحر خرمند کو کر طلب
 پہا سید و سید پروردگار

حضرت بیست کار نظر نویسی
 مری با سینه گرمی مگر مثل قند
 گرمی نه هر سه کس می نمودن
 بر بدیعت مری مواد آید
 دلی بوی مری محسوس و مدد
 نورین مری تا بر دهن
 کردن آب مری می ترسد
 ادسی بدین سخن رودی
 تو عدد در کعبه رموی جو
 نعلاب کسان نام تو می بینان
 هو اب سینه که می لطر
 دو می که سینه در میان آید

بنو مذمت کس می کشی
 مباد او بود از کون جوان
 تو می دوست اب چون خراگه
 تو می شاه او رده سینه می
 که او س کل کوبه می دینار
 سوی صلی زاده می زود
 سر او را شایان والا شمار
 بعد حشمت و جاه و دین می
 که می خست آید رافت نهاد
 را در ج می غمرا کوب نهاد
 تو بود در میان می سام و دین
 تو می آید هر دو عالی و قمار

بری رو کا جو نہ تیرا ہوا
 جو دلدادہ نہ اہو سام جوان
 بیان اب تو اقل حسد ہم
 ہوا عہد تیار نہ سام
 سچ رکھو او کی تادہ دیا
 بڑا عہد تھو تو بہر میل
 لگا گئی فدا دیون سام سے
 کی سے ہن بس سنا جہان
 سخی پرشہ جین کی شہیدار
 وہ بولا کہ گناہی تو راستہ
 زنی سام وہ پرستہ دہر علی
 سو می شہر مینا کرد عہد سام
 خط می خطا ہی خطا ہی خطا
 تو بہر ایک جان پر تو تھی مگر
 کہ ہی مدعا پر نہ دور سپہ
 تو مگر کیا نہ برسوی سام
 اور اوس پیدوان کی دہی دا
 بہر سخی کہ ہی کفلم کرو دن
 عہد کئی حضور خود کام سے
 خطا راستہ گاہی دسی امان
 نہ ہرگز کیا جانی رعنا پر
 دلی حبس کی جو بہر ہا
 رونا کی ہوا علی شکر نام
 ۱۰

جو نزدیک سچا تو نکردهی
 کی میتوانی بوفعور حبی
 جوانی بر لوش کو مراد نه
 سوسا خانه سچا بهی و خواجه
 بهر دخت سچا سپیدان چپ
 هوا اکت تکت خشن طرب
 دلایم بل تبا سبت سقرا
 علم خرس و مبدل انگار
 قرار و صبور می دار ام حب
 ندرک و اولی است
 ستان هوا سوس فخر کند
 جز با سوفی و ال گردان کند
 نظر در یک طرف کی دانی
 نه با سربدخت کا بدین
 هوا هر نوای سچ مرغ سحر
 لعلک نمی ترف ای او دیر
 صدک و الا بوی و هر
 کما هر کدر سوس چون باد سیر
 سوس ترف و ایل نامور
 دمی نور و الا کبر و ادل سیر
 بهر ایا او تر زیر جبهه بر
 کما سوس صم جان حسرت
 صبا کی زبانی به سچا پیام
 سوس و هر طرف لاله نام

کہ تیرا ہوا خواہ مینا بہ
 وہ رکھتا ہی دادرہ اسطرح
 جو انکو تہا ہم فرقت یار کا
 و زہر خردمند کو کرب طلب
 کہ اگر وہاں وہاں کبیرہ را بہ
 شکستہ کیانستہ نام و سن
 بڑا قدمی بہ بڑا ہی طلب
 تو لیا کہ اپنی تہہ کار کو
 کہی دن کی بعد بکھور تو ہلاک
 وہاں کئی دستور کی بہ جواب
 کہ جب کہ وہاں نہ تھا نہ
 بہر اس امر کا کہی ار کا بہ

تم خیر تھو رد جواب بہ
 تیرا وہاں ہی تو ہو گیا نہ
 کہ جہی تو بہر فکر کہہ اور نہ
 کہ کسی قبولت ہی مقام
 بہر ہوجت بہر دات بہر ہی
 طرح قہر کی ہوئی غصہ نیت
 کہ وہاں ہی ہوئی سام بہ
 نہاں کہ تو دشت کردار کو
 کہ بہر ہی جا اہل اب بہر
 کہ ہر کہ نہیں بہر قہر صوب
 بہر اہو وہاں نہ کر سکران
 تو نہاں مشک تو ہی خزاں نہ

به می معلوم است که پس کردو
نموده ده دو گشته بود
به سکر موافق و معقول
نموده عالی به مات استقام
نموده وین دستور پیش چون
که این نام در این صفت دوم
درشت و پیه پیر و درسد
ده منها جو مدد این مورد جو
نه منها می شکرد و بود
ده معقول و این که با بداند
سود شهر علی ای ده و سیاه
کس کوستان نام و طاف می

شغال کی حلقه سیح و د
نموده او می شریک شد
کجا بود که این عاقل و دین
ستای که این جواب پیام
کجا شد سخن سانه او می روان
شغال است و می کند و در
در از او که فضل کل بلند
تو شد که او می قابل منور
و این جو کوار یکصد هزار
به کار دید کار و بدیش
از این فضل و شایع رسال و ماه
جو سانه او می بودم به کار و کی

و سیر غم و فکر می شنید یار
 و نیری با همه سی و جوان
 تو موشاه و ادم الم رسد
 به کسی لکام جللی سوار
 دلی دهی قائم بهی شنید
 به ستود بولاله ای ماندار
 که بهان حب تو ایما نفع و طفر
 ایما حبس بهی و ادس ماه کار
 جو جایی تو بهان بهی و یار
 و اگر بهی حب ایران دیار
 جوان سکی لغز و ان بهی
 حب کردن بهی بهی و یار
 و سیر غم و فکر می شنید یار
 و نیری با همه سی و جوان
 تو موشاه و ادم الم رسد
 به کسی لکام جللی سوار
 دلی دهی قائم بهی شنید
 به ستود بولاله ای ماندار
 که بهان حب تو ایما نفع و طفر
 ایما حبس بهی و ادس ماه کار
 جو جایی تو بهان بهی و یار
 و اگر بهی حب ایران دیار
 جوان سکی لغز و ان بهی
 حب کردن بهی بهی و یار

سوار کی نگر جاہ و حسنم
 چوبل بہ دریا بیچن کی کیا
 سوارا دن بہ یکیت لکھوا
 سواران کا بل دہ مردان مار
 کہ جس کی مقابل سنون پل و شیر
 سنگھال کو بہر بہ سچی خبر
 طلب کی ہر دیو و قفل کو
 تو تہہ پنی لی دیو بچہ ہزار
 بہ حصی پنی کردان لشکر گن
 وہی ہو کی ہر کشتیوں سوار
 ہوا تہہ زن سام ہکا جگم
 جو تہہ دیکھی ہم کسینا

۵۷
 شہان ہوشام زرین علم
 تو دمان کشتیوں کو فرام کسا
 لکھتہ دیون کی خون بہر ہوا
 دیران زامبسان دہ ہزار
 حریف اکٹھی پنی دیکھتہ دیر
 کہ ایسا سام بل نامور
 بہ بولا کہ ای دیو بر خاشی گو
 سوئی سام جا از لی کسار ہزار
 تو اولی پسی رندہ ہو وایتنا
 ستان ہوا لشکر دیو ہزار
 کہ بہت سی ادھی غری کی بندر
 ملی ڈالنی ہر تیرا ملک ان

دہلی

دور لبی نمی گم بکار دمان	سپه نشسته خون اهرمان
هوئی رود و خون بسکه بالا آید	نماد صده خون ده دمای آ 53
زبون سخت نهان بگرد و بوسا	نیز لب نهانی طافت کما زار
دلی نهی نیست باد و سرور خوشی	دیران بیل توکل و دیو کوشی
موا آخر کار جفن نام	هوئی زنگار شب نبره نام
نوی جلب مع فون نگر کما	بدر ارم بالا یی بستر کیا
خردان تهنی شغل ایدر اورد	نماد نعره با سبان حرف بر
کما نهی هوئی و بونا با سبک	هوئی سعال و بولعین
کما جراح حب کارستان	هو اسام صلی کما دان مع 6
که آب دلاور بیل زد و نند	نه ایام نظر ز بر جرج بسند
هو کما ز سر و مع و غیر	بلی بلی نیلی در جسم بر
حیدر علی سنجی دو کرا گران	هرادن کمی گشته اهرمان

دلی بام کی سیم غالب سنبه
 رہا نصف جو شکر و یوسا
 نو دیون کا جگر مددگار ہو
 نوقت بیان تو رہا رک
 لگا سچ سکی مانند شش
 اگر کوہ این ہی ہو دریا
 سہ کہہ رکھی دوستی میری
 بی ساندہ و یونعین شہی ہزار
 فدو لکھہ حاصلی اس بھاکم
 نہ کہی ز راناب یکا رہا
 ہم مصلحت سکا تو با با قرار
 غرض حد نصیحت کنی نہ تندر

ہوا نصف شکر غما راتباہ
 سودہ ہی سر رحیمہ این نامدا
 در اسام سے رام یکا رہو
 دارہ خزان برقی میں قطر
 سہ ہوا شکر نال نا بکشی
 اردن کام عید میں اوکھا ناما
 طر حبت ہی برای بک
 کہوں باوہ جو جوہ نہنی نا بکا
 سیر دی خو کار شیت و ذرم
 کہ با دوست او سکی یکا رہا
 کہ اب بھی ہا رہے راہ قرار
 دیران زابل ہی رب کی جبر

میوئی تب سوئی خانه وانی دهان
 ربا طه نه دیو لکاز زن
 نمایان بر اهلک بزر سحر
 تو قتل و دقتوس لی بانی حجر
 خوضی رستم نه ده دیو بیجا
 شتابان هو سوئی وریالی
 حلف زان بام با بند دیوان
 در دوم جزای سدر دیوان
 بر اوج برج برده بصلوه کر
 دو نکر قابل سوئی ان کر
 کعبه و دیوانم بنا فرقدین
 سوا العره زن پرده دیو بیجا
 که امی نره دیوان بر فاشی کر
 کرد کوشش و چند اسب سرب
 صفتی بی که سان او یار کی
 حکماری بد و کوسکال دیو
 کر می ای ده دیو بیجا رجو
 نه لکرا دیو را و کو
 که اسکی سخی بی دل او شکا و
 کر می ای ده دیو بیجا رجو
 دیوان زابل بی دیوان نر
 که امی سهرمان زاعب تان
 که امی سهرمان زاعب تان

خطر کو نہ بناؤ راہِ دلین راہ
 کرو لکھا ہی اسب دم میں اٹھنا
 بہم دو بوزلو اور حلی تاج
 ہوئی رنجو یا خدیگ و سنان
 کیا چند دیون کی ہر چند
 نذر پارسہ ہست او ملی ایاں
 بل بیل بیل کی ارزوی کس
 سنان کران سب بیکر دہی
 بہت کشتیوں کو کسا دازگون
 ہوئی غرق دریا میں دیوان
 کس کی دمان کر نہ صدف
 ہواں م بل کرم حصم دین
 کسی ڈال کر اوسنی سر سو گند
 کمی دبوہد مارف رسد
 ہزار دن ہوئی فصل دمان و کو
 چیا فی ہی وہ سو حیران کا
 نہ تہہ لہار و کو ائی نظر
 ہوئی سخت عاجز وہ دیوان
 ہوئی رنگ راہ راہی بدیش
 کیا تہہ و شکر کی در ام شب
 نو چہ ہزار ائی بد و بوسار
 رحمی اونکی باقی جواب دہ
 جسک اردن نہاں دینو بد و توان
 اگر غارت شعل دیو بد و بوسار
 لایا

نایان هوا حد نور سحر
بیب کو کمران پیوی دیوراد
به مزده کبابی بترش نام
خویشی صبی گوزنی بر کسا
بسا و نسی این بهدوانان
فلک و نسی این بکسان
خدا کو کردن بر زمان باوس
دل و سینه کسج کراختن
کین ای بر خفت دهر
سال او ندری که هو در او
حضور منوچهر سے ددره
و جستی غری و مان بدو

نور و نور و نور نی یایی
به شکر دل اولک عنوان
مواث و مان سرور و دالکام
کبا سجده شکر و نسی ادا
سنگال و بود لک ناکان
به پربازی ناره لانا می کبا
سوار سکی محاکون فریا و سی
کبا سنجی نام بل لی روان
که بر زلف دریا بی می مری را
برای نال شربت نسیم تن
عز برای و یار و نسی بهجور
بمان نمی که خا ریح و نوب

بهره‌ای کمی در آن نشان	بود آن هر چه فیصل اب روان
میاد استهکال اوی ابرم	منهیب می‌تکس جویم بشیر
موی بیرون و در آن کسناد	کمالی به وحی طرح دل روان
غنیمت بی‌تکس استهکال کو	از غارت اکی زرد مال کو
او شایع است در روز در	که بر بافت موی یکدر
سوار غره زن دید بان دیر	که از پیام سیل امکن کسیر
درا دیکه اگر که با چشم و کین	ودان است ای دلجو عین
مکر به استهکال جو کوار است	که هم سبک گوید کران بر
حذر کجور است که لی باک است	عقب قبر به دیوان است
به نام دلاوی سنگ کس	مکان دیدری مرا خدا
استهکال ای اینا باند کوه	که سوکوه نیست سیل سته
ده سیل او کی اند کل بمنز	ادری حلی سرتک نه بر ک

چو مراد یک سجاده کوه کران
هو العرو زن الی دیو یعنی
غمان کوکی بود که اسام کرد
مری الی تاب زلفت کسی
نه هوش و دیوان روی می
کردن عکبه گنده خانی صل
خا و باغراشیش میزدی زور
کردن حرف و باغی می پهلوان
جوانم و غلواد کرد و میر
کد پیر که اسباب بر کشته دیو
سبب حبس دیوان حکایت
هر ادیس کرد غلوادی میگرد

تو بهر موکیا میرت بان بنان
که مرزان هوا اوس در پانی
دزدان که میری ایست
چو شمع فغانل موطات کسی
جانی کوی میرا عسر شبن
خردار انا هون و لکمه اسفیل
سجای میوکی ملکوتی مال مور
کردن طبع طبعی مایان
به شکر حوشان هوا مثل شیر
تو سموده مت ارضان و دیو
کمی عامی گشته دور رخ
سوی دیوان پاک و ادا صفت

قومی چہ حجت باز ہوئی کران کوہ راہم نرا زہوئی
 دلیک سہال کی جسم پر دہناوت بکر ہوا کار کر
 لک کر گمان تلواو کو اوٹلی کیا دیو بیچار جو
 یہ دیکھ تو ہر سام کی دور کران کر بار اسکاں پر
 جہاں تائبہ سے اوکی فواد مل دکنہ نہا پند دام اصل
 کب لڑی بد حجت ہو دمان سو سی سی فلوں سلوان
 وہ استادہ کشتی کی اندر ہوا دمان قائم آیت نخر ہوا
 کب زور ہر کب کی ایک چوہا تو سی سی سہا ہر زہر اب
 ہوئی عرف دمان سلوان ہوا دلی سہر فلوں سی ہوا
 ہوا جان براوس ہر کب سے دمان کران بار سی ہوا
 لکھ ازرف جو باسی وہ دلو کو نہا جیا اب زوان کمر
 جہاں کت نہا کت سہا دلی ہوا جان
 بر دلی

سید و صد تو بهر سام حیران هوا
که ای کردگار جهان آدمی
خشی غنیمت ده قوت و زور دست
سزای هر دین سومی و بودمان
پیرایه کریمه را سبک حال بر
سپاده که فانی گشتی هرگز
ردان حاکم که ز بار دیگر
یا آن گشتی کوسر بر او نهاد
و ده گشتی موی عرق از دماغ
که دمیونی بود که از دم بل
که زور بازو بر این سکو
و ده بود که بوی نیل بل بل

نه جرات خوان سومی بر دامن
سنایی تو میرا میوید در گنبد
کردن نادر او سدی و بوسه کوب
کیا اینی گشتی که بلبلی رود
ولی می سبک حال بی بی مسر
که سبکی و بی سوزی هرگز
نه اب جهان سواد بود تر
پیرایه دمی جگر با بس
موی مردمان طعمه مایان
سوزی نماند مشک سوزی اصل
که آتش ماه سحر می اکی کوه
خجسته درون طمی زرد اینی بلبل

که دیکو تا شمری حبیب	به شکر به پر سام علی کنیا
که دریا یی خون مویان بخرد	کردن مرغ را بی بس بقدر
که دایم جان منی زها و کار	کردن سانه و بونکی ده کار
که دماضیه دیورا و دلفا	دیوانه نم نهی کرد سخت
تو مویان روسی با رابان	جویم صبح و دهرت سی مویان
که عباد کار من ریر خاک	اگر لبان مویان سر نوئی
دل حبیب جان مویان دیر	بری کما کنی خب یکبار
که لبی اب دریا سی علی نزار	مویان کرم پودش کما زار
مویان دھض مرغ و نشان	سرد سینه دیو به کام حبیب
نمکها ن لی حیت کروی کمر	بل سیر هویت لی پیران کار
بعد جو سلی پودر و بان نو	رہا پودر طاف نیکال نو
دیوان حبیبی یلان دیر	چہی خلوسی گرد خلوا و شیر

هو می زدی تو جز از آن
 دلیلی نبودن شمس نه
 ویرانه رخسار ویا یکی
 نیز کردی و نسف کمال دبو
 نورس زلف و ریاح لعل
 بیا مقه بانی بن ده دبو سر
 کما نام لی رحم حشر
 بر لب رخ نام دار و دوش
 ده سر دیو در مایع علقان
 کما رخ صحر تو بر ده ادب
 کردن نیز باره حکم ای بار
 عجبی است که به بهی رخ

چنان بویها دمان کیلی اول
 به کله زده تمام بل نامدار
 دمی چرخه کما لب بر دبو
 کما نونک ای دبو بر دبو
 در نه تو می ادر دست اصل
 که تا عرف سود می بل نامدار
 سگال پردان کما زو کما
 که اندام اول کما بهر دست
 دلی بل نه بر سر سران هوا
 ولا درنی بر دوش بون کما
 و دبو که کما بهر در نامدار
 تو می شمس بر خطه بر فاش

اودھا اپنی دل سے خیال نہ د
 تو اسے یہاں صلح منظور ہے
 وہ بولا کہ اسی دیونا پاک دینی
 ہوا نام الفصہ عسہ رتو
 عفت کراہی پر شہر
 جو صلی ہی سخی تو ہر دن دوزا
 بس اب تو ہی کر دے مریا
 بی نامی جو کفر سار ہے
 اوسے داؤد بنی دانی کرک ادا
 رہ لطف سی دہ من ناگو
 سنہاں عوی سرس کوہ صلی
 سہکاں از نیگر نگار رہا

سو میا رشتی ہو تو اب نہ دوز
 منی توروہ رستی دور ہے
 رہی زہر عفو رستہ بعض
 سو میا صل ایاد ہی دیکو
 کئی روف دریا سے بارہی
 یہ بولا کہ اب مفرغ نہاد
 کہ تم ہوں سو میا کوہ صلی
 تیرا وہاں ہوا خواہ دغم حوا
 نہ پھر محض صادر ہو کر خطا
 وہی دوستی ہی ابو کی یاد
 نہ ہر نکر نام دو ہو تھی
 ہی دلین ظالم کی ہر بار رہا

در عالم جهان بودی تمام دار / تو بر کجی و ام جلا بین رسی
 دلی بام فرخنده کاه زین / بکند از تن جاتی رسی و جان
 در دنیا نعلوس و کفر را زده / در دین نام سعاد و جور را
 در دین و دنیا هر چه از ره / در دین و دنیا هر چه از ره
 جو سخی تو نزد من است / تو نزد من از دین و جان
 جهان و دین و دنیا / جهان و دین و دنیا
 سعاد و نعلوس و کفر را / سعاد و نعلوس و کفر را
 هر اب بر من است / هر اب بر من است
 بوی اکی و کار را / بوی اکی و کار را
 بود و در عالم می لاله / بود و در عالم می لاله
 به هر کس و دین و دنیا / به هر کس و دین و دنیا
 ای صلیب می بمان / ای صلیب می بمان
 ده مهر

وہ معذور ہیں ہی چونکہ دیر
بھی طوفان پہن آئے
سیر بھی ساتھ اولیٰ ہر درویش
بہان نام بل سر درد و افرا
نوموسس یہ بولا نرسل زین
سہان دھنہ ہی جو نور کاف
سکھال کو مستحکم و ستر
کہ عین کبر و سنان و حدت
ہر اک اسلام و کسب
نہ عافل بہان اب ہائے
سپاہ سے بہرور و معوان
ویران راہل لبر ادا دہ

۶۰
ادبے نشہ کھی دمان یار سیر
پر مدحت کوں مدحت لائی
لعل و مالی و شیش و طرب
بیابی لکھی تیر مکی جام
کہ تیرا میں نام حکلی حوران
سور و کس تریا ہی سے رکھا
سمجھ و لکھ اب میں مل توشہ
کسانند کہ انکی ملکام حب
عین میں کہ الہی ہر اکسہ ہر
بیابی زبانی و جاہل
نومواد و موسس میں دمان سپاہ
جودار ہوش رنی سر سیر

کسی کا ہنسی یا دل کسے در	ہزار دھند نصیب ہواں تر
نیکال لی جلی گیا ایک آن	کئی نصف حب اوٹھا کر
اوتھا اور خود شان بوجھل شہر	سند جب ہم جوعا توں سام در
سین قول کا دو کے افکار	لگا کینے ای دیونا مارا کراد
سکسے دل و دمن ایک ہی دو	بہر ایک کمر زمارا خاک کی بو
ہوئی گرم کس نیکی نوح و سنا	دوران گردان راہ مستان
او دہر سہنہ بگاڑ کسنا	جگر نیچہ ایدر تر کسنا
سب دو سر کس ہو کی کس وہاں	پانی ہی پس قرب گئے رک رک
رہا سام مل نے کنا بیدریغ	نیکال کا سر یہ بہ بیدریغ
و سکن مل نامور نا و دمن	سیر سیر یہ لایا وہ دو بعض
ہوئی دلوں تر کسیر کا بیدریغ	کنا با تو خواجک کس کاظم
سیر میں کنا دلوں تر کسیر	لگا کر نہ نصیب منی نہ زوان

سیر بر بر ابر کز مار است	سپهر کونین می که مناب
مواستخت مهر خوشی ده دیو تر	سپهر جامی بنا بدست کی دیو تر
بل بل سکر کی از روی کن	سپهر کی مانده بدمی و بی
نوبه بخش آید سپهر کون	نوبه خوش آید بنده حال کون
موا بر هر دهنده دود و کون	کونکنده موز و ریح بند و
عمر او کجا کجا ریح خشم	کجا او کجا ریح می سنه بد
سپهر و کجا نوبه نکر و یار	سپهر بان سوا الوی و کون فرار
سپهر کونین کجا کجا سیر	کونین او را کجا کجا و بود
کونین کجا کجا کجا کجا	کونین کجا کجا کجا کجا
مضرب می کجا کجا کجا کجا	مضرب می کجا کجا کجا کجا
سپهر و کجا کجا کجا کجا	سپهر و کجا کجا کجا کجا
سپهر کجا کجا کجا کجا	سپهر کجا کجا کجا کجا

چهل کشتی بی بد اکتع و دور
 سومی شد جای بد بعد فروتن
 سپاه سهند ارغالی و قار
 کنی روز یک بد بر جرقه بلند
 خوشی تو خجسته می آمد آن کر
 رقم گزنی ای نامه او سکو و با
 و با چاک نامه ده دستور کو
 بکشا که لایا کرف ر کر
 بعد سوز تا چون آب جلد و نا
 رطاب هر جوان و معذور چینی
 فرستاده کو ایک خلوت و با
 کتاب به بی بد که خلوت هر روز

سلاسل می پاید و یوان
 موبم که چرخ می رسد روان
 ده سب سلوان کشنون پر
 ستان رمی بحر می مدد
 اقامت گزینی بد هوا خور
 ده مثل هابیلی نامه ک
 برآود سخی میشتی نه ناخو
 بیغالی کو تا چهل و بو بر
 که و بگویند رویی سب و لب
 و لبی هوا ملین آمد و کبی
 و بی حلقه او و دهن جفت ک
 ک آب پی دستور کو و دمان طب

سیه کی لقا اوسے محو ہیں
 کہ اہا پیر روشن دل روشن ہیں
 سنی محلو منظور نہ رہتا
 کہ دون نام کو دقت فرماتا ۵۲
 کر دیتی ہے برباد بنانے کی
 ہی مصیحت میں کہ اب بند
 تو چا بہر دقت پریش کو
 تو کہ قید سی باطل اندیش کو
 کوئی بند نہ رہے ہو میں لقا
 رہا وہ سیدے حب و سیمین
 دانا نہ دانا دل جس کہ یاد ہی کند
 تو کہ مردمان ہوں بیان تو کہ
 کہ افسوس وہ چہرہ لب
 یعنی جا کہ اس کردار کے ہم
 ہوئی نور و جہان لب
 سہ قصہ سینے نام حب کا
 جو عجب رہو وہ بل نامدار
 اس قند سے حق کو ہم رہا
 رہی لی علم و سچ و صبح و ص
 دہ ہر قوم سے تیریں اور اور
 وہ نام نہ کیا یل نامور

شعبہ درسا سو ہی چھی رہو تو	فراق صغیر کا ہر اولیٰ در د
جو پہچا وہ رو کی شہر چھی	تو بیچہ ہر ایک سے دین
کجا سو یہ مرانہ چھی رونا	کجا یو علم اسچ اب ہم سان
بہ شکر کیا نہ چھی بنشہ	کجا م سے ملکی اسی مر جبا
دسیرائی کجا جو چھل دیو تر	ہر ایک دیا بستہ ہا پل
دیکھی نہ حال دیو تر بند	کہ تہا کو دایر سے ہی بند
دوسے لاوی ہی جا پیل و	کہ قمار ریز دسگر ان
سبا ہسدر محفوظ چھی	جو ہی دیکھ راضی حرا دین
کئی دیا ہے نہ سو یا ارام گاہ	وہ نام نہ کاین محفوظ ہ
شنشہ کی دستور سے یوں ہا	کہ اوس کام ہی انجھ سے ہا
چر دھت کی ضرورت نہ رہ	کجا اکیلے اوس بریکو ریر
وہا ہے اوسے اپنی گہری کیا	نہاں اوسے رواہ میں ہری

نہاں ہا

شربت من معور کی مردمان
بد شنی بنی بر خطبہ چشم تر
نزدیک تماث جہان کا ورا
جہازہ او شاہد بر بدخت کا
بر ہی بیکران نازین و حیران
کسی نام اوسے دزد نڈھالار
دلکے سادک جوش و فغان
سوار خطائی بی ابریشم
بر بدخت محو و صوف
شانت مانی نہ تو کھی خان
کر بیان کیا جان و مان
کابو یا دیوان معور

62

عوی خوف کو اور نہ کہان
جہاننی پر بدخت فی ان
جہان فی اوسے او اک کمان
کمان سر خرف شور و فغان
جہازہ کی ہی ساند کوم فغان
کیا جیم سے نہ سوس مرندار
بد بو کوفس بو جہا کہ امر و مان
کمان بو کمان سرور و اندام
جہان نغز کر کمی رات کو
کھی چشم سے یک تلکون رو
ببارہ دمان کر بیان گفت
کمانہ او سچی ایک دیک

ده نوحه کنان بهام فرخنده گشت
 خروشن و دربان روان پیش پیش
 او در آن بهر اسیر به این ده کا
 نه ایام می آرام جان کام دل
 کیا قوی بجان و عهد ستود
 لبها بقیه صبر و آرام دل
 ربانی پس ای سرور و می سپا
 بهک بهر جور اب الکیا
 نظر به جوی بون بیاور ایما
 سپان و سده و قمر و در بر
 بشور و فغان ملک تا برت کو
 کیا و خیمه زیار و در گه کی و بان
 جو کس در لاله و دشنه نام
 کی بوی نلک نه بهر رهنما
 خروشن و دربان روان پیش پیش
 نه ایام می آرام جان کام دل
 بهک بهر جور اب الکیا
 نظر به جوی بون بیاور ایما
 سپان و سده و قمر و در بر
 بشور و فغان ملک تا برت کو
 کیا و خیمه زیار و در گه کی و بان
 جو کس در لاله و دشنه نام
 کی بوی نلک نه بهر رهنما

او درون غم و غمناکی ز درون دهر و درون پریشانی
 بر فراز آفتاب و شب از سر دایه شوق به بادل بر لب
 نمی شکند و الاغ و دستوری که داشت نهون بوی حضور
 گزیده های عجبی سر داده کو جان نمی برید حت در حد
 هم دیگر کرده بوی افکند دلی طبع بر نهان شب احیا
 نمی ده بر فراز دهر یعنی کسر بدستور سر داده کو عید کر
 غمناکی هر روز دستور کا بر فراز و بر سینه هوک
 کما ننه به دل و ماطه تا روان دیر و نه به نمی جوان
 به هم کوشی کوشی علم از نه بوی حریف و شعرا
 جوانان جوانا به و رقص کسی به کلمه که زار از عشق
 کوشی بدکار و بیادای نه کارا و غمت سی تو میر کار
 گزیده های کوشی که حکم و نهنی کوشی اما نظر نه بان

کربا درود ملی جری خود دوا
 که ای عقوه جگر الیوم می
 که ای کربا م نرمان می پس
 کردن دزدان اوست خاک غدا
 خض اینی اوانس با هر لعل
 جو حبه می دهن که فلو اوست
 عوا ادر خسته سفر حال سام
 کیا برسان غفلت ما حسیرا
 نه سکر عواش و فلو ادر گرد
 نمان که نم کوشش که خسر
 پیری کوه و صحرا می سبب غم
 نه کوه کین سام ای فطر
 نه هم با سگی می ادر لعل
 که ای عقوه جگر الیوم می
 که حبه می کام آتش هم نفس
 نفسی پادشاه یار می بدوان
 که دما سوی نظر سام بل
 برین غم کین و نشا دای
 که اوست بدوان کاهن می مقام
 بر بدعت کما ادر سر دایا
 عواست غم کی ادر ادر گرد
 که می نام کا حال کین می
 غم کین کما ادر اول بر الم
 نه با کین عین ادر لعل
 نه هم کین کما ادر لعل

نروئی سکونت نرانی گذار
 نه لطف کرم تو بم اور تو
 لیا کرد ملک بس کو و بین طلب
 میری بد سوئی و شایع روا
 سکونت کس اور نه در ام نهاد
 شب روز بهر تیستی و دو کی
 کهن می نه پائی نمی او سکونت
 ده پیچی پی ایست ز کب رجم
 کمی سوئی کند خوان و سیر
 کب بر معنی فی سکر کا فغان
 غنیمت کام کس می سوئی می
 عه بوی و نه نام کی اب
 نه نرانی اقامت کانی قرار
 کرم کوه و صحرای می بد جستجو
 عیان بگویم را ز کوه سده
 قریناس و غلو و عود و نون
 میابی نو و به بس کام نهاد
 سوئی و نت کام سوئی می
 دل را جوی لایه نهاد و احوال
 و مان و شکوای کند ایا نظر
 و مان ایست بر معنی محو و سیر
 ز بر و از طایر می مشکل بیان
 عود کس طرحی نهاد اگذار
 حدائی بس می ایست علم جاورش

دلیک نه پاجیست این سام کا	ستایانی کیا هر طرف باو با
که هر که پنهانی بهان کسکا گذر	ده بولا که هر که پنهانی کجاست
که می سبزه زار و فوج جویا	دلیک نه دامن کوسا
که و جای اور یافت او کسان	انامت کری می دمان کار
کمی ده ادم نه خبر ده کرده	ده انکی دینی زیر دامن کوه
ده بولی که بیان می دلیک پنهانی	نن سام کا اوس جویا
کونی شخصی نمی می اده دفغان	ولی دامن کوه بین هر زمان
اوس زات دن ناله سیم کام	نه تاج صوری نه ارام است
مرد و کسکا ز قمار است	مدا جانی کی ناله زار است
فرنیس صمی سیرون کیا	به خلواونی حبسنا حرا
سندی حکو خربانه و زریه کام	که مشک اننت کری بهمان می
جود کمی تو به ده میل نادر	کمی بهر سوی دامن کوسا

خدا بدو افتاده زرب کلاه
تبعی کسی که روزگار بی
دل ن توان بری با بدلال
خرد ماس و قنوا و سرس کلام
به کسی ملی تونی این میل تن
علم عقوق سے کھوتا کیا آفت
بر بدعت کی مرگ کا جو سخن
وہ زندہ ہی لیکن مایہ زار
کدام علم کہ وہ دفر سے تن
یہ تا حشر کر اس جہنم جہاں
نری ماسہ اہل خبیث
پڑا کسے سخن اویسی خبیث

66
بر ایک طوطہ کرتا ہی فریاد
خبر دینے سے چشم خرمیاد
مدا د کھا موالم بون غلام
کئی نیت زب سے اوتار ملام
کے دامن کو دینے کیا وطن
کیا کھون الم سے وہاں سنہر
ست تونی ہی کرد احواس و فن
رکھ ہی اویس چاہ کھٹان
رکھیں اس سرور آہ میں ہی وطن
رہی ملی قنوا و ناس و لال
تو بدلتا دھنور سے کما خطر
قنوا و دھنور سے کما خطر

وہ بولا کجی ہی تو تھی جان
 کہاں ہی وہ سروایہ ولسان
 غم راس کی سام سے تون کہا
 جو ہر دلاوی تو اب میرا مدعا
 نو و دلی ہی ادھی لکھان
 کھی مچھون ساتھ اپنی دہان
 دیکھو میں سام کی کس
 تو اظہار کر گیا ہی وہ مدعا
 جو دلی کو کیسوں نہ توان
 بہار کل رخ بہ انی حزان
 اردھی ستائی سے تیرا کار
 وہ بولا برادر برادر فدا
 راون کا حزان طکوا امی دودار
 جدائی سے سخت غائب ہو
 میرا دل ہی ادھی سر بر مندا
 جھی دسترس دوسری کین
 کہاں ہی اب کھر صطراب
 سر انجام میں کام تیرا راون
 نہ مان ہو تو سو جسے دہم
 ہم تر سے ہی میرا راہ بر

مده که رموی کوه سه بر دریا	قرنای قتلوا و سام جوان
لنای سلی گریز با خد طرب	لنای ملوان علی اندویش
سوی خضر و ستورانی دوا	نه اند و نه دشت و دستان
همان نه دهر و نه دهر	دیان جالی سر و نه کودکیا
علا طوبی ماری رخ لاله کون	هوی سوسی اور بری سر کون
براکنده مو چشم جوانی است	سوی بر دم سر و نه دستان
نه دیکه نو کریان جوانم جو	لکا لاد و نایع بر دشت کو
عمارین زدی می او کوه عمار	و می سوسی نکر و آن سوسی
حرف و آن نام از هر جوی و نه دشت	رونی خور و نه دستان
سوی صبح و مان جالی صوره	تو بر جالی پیش نه مانور
و نه سر و نه خالی بر او دشت	جودت کونم ملالی کس
به بوی که لکا شب خردا	

پیرانی می بستی خستگاه
 که ستم نیکان را نام جو
 سبب یکی ایای کارزار
 و نیران حکمی و مردان کار
 میسر و ده حضور شاه زمان
 ستاین هوا بسپاه کران
 ده دوله و لایر مکان
 میگردان را عیسان ده برار
 به فوج کران حبشی کوی
 میا و دشت می سر کمر کمانیک
 خرد شده هوئل عریده شیر
 سیار یکی جا می ده و سیر
 میونی کینه اور جوانان کرد
 ملی کرلی با هم طایف برود
 سر و خلق کردان محرم گزار
 تیار دم مسح از آراب دار
 سنان کو خشن و مدبهمند
 که سینه کسی را لایق کند
 سنا مده بجان کند طایف
 که خط و س از وانی وای
 نه متا طرد و ه بجان بر
 که سر جز سنی کرکی دم
 هکی با کهنی با نه کثرت
 که سر کهنی جسم بی سر ترا
 هکی

کوئی نہ جان کوئی پہل دان
سہ کوئی کہوں روز سہا رسا
سواران را بل نمی خسرو
فضا ملد ادب ن بیک
جوانوں کی طرح دھڑھکیا
دلہانہ باکر سسر و سن
کیا فصل دان شکر مکران
سپید چینی بل بر بن سوار
دہی نام کی کچھ تنوار کو
کہ خستہ نی بل معور کا
ہزار دن ہی بد زبان دہر
ہوا نام پر کان چنی کا خرا

۵۹
بڑا کوئی عیان کوئی ہم ما
کہ روز خفاست پر ہزار سا
او دہر ادشہ می چون فزہ صفا
کن دہن دان و بل چون
ہوا موج زن غل دریا می
وہ سہی سوس طلب سرکان
ہوئی پیر یون احرش صبا
سوی نام ایابی کا رزار
جستہ کیا برق رفتار کو
تلم سرکانت ہفقور کا
ہوئی ررک من فیل و سیر
ہوئی شکر زانی کا مایاب

پیر از مدد سے سدا رسام
 دلی ہم کار کو نکلے ہی کربا
 پیر انوار نشت چیل کی کربا
 امیران ہر مکان دم کاروان
 نہ نولی کہ میدہ ہی ہم توں
 قمر ناسکی تباہ نامی میر
 قمر ناسی ہی ساندہ ایوان
 قمر ناسی سب کو ہر مہر نام
 جو خوشتر ہی اسی تو نور دا
 ہوئی ہی خطا اسی کر شکار
 کہ فرمان بر شاہ فقور نسا
 یہ پاسخ دیا نام لی و کوان
 سوئی شہر ہی ببول شاد کام
 کیا روئے جھٹ سوئی جسم کاہ
 مواختہ زین بہ رونق فرا
 ہوئی اکی خدمت میں حاضر دیا
 کرین جا کر ہی نذر شام و بکھا
 کہ سلطان حقور کتاب و زبر
 سر اٹھندہ مثل پرستہ کا
 جہاں کو اب الہ ذوالکرام
 کہ در ہم تو سیدہ ہی لیب
 توں عفو کا ہی ہے امیدوار
 کہ بکھا خوشو کہ خوب نسا
 جو فقور جن کی ہی علم سنا

تو در جان بر او کی بیجا کردند
 سزا بی زجر سپید بلند
 چه بدخت کونای از روی کین
 کبارند و پنهان بر هر زمین
 و کی بود او سپید فعل خدا
 مومن با رهنی رسی ملائک با
 ملائک می آید معفور حق
 مومن عالی معفور ز زمین
 در هر حال من کو خلعت قبا
 در آرت پستور کی او بود
 است او کی عظیم و سرگرم بسا
 امیر و ملک و خلعت زردیا
 سب کوی هر مهر و احسان کیا
 حق و حق و حق و حق و حق و حق
 معفور حق و حق و حق و حق و حق و حق
 مواج سرخ و حق و حق و حق و حق و حق و حق
 نوای جان شکر بر در و کار
 شکفت هوا دل بر لب بسیار
 طلب اهل محرم کو نه کس
 قصد با وانی انداخت کس
 که در محرم از بساط حق
 بی عقد و در آتش قمر

دو تنون آبی سطرلاب و کمان	تین کونیا با عجب خوشتر
کمان نام کی بید بفرط طرب	که ترنم بر غم غروب سحاب
کیا دهمی دوا الملوک و کور	کیا اندک یک یا قوت کمار
نه حسن و نه خلقی فخر طلبان	هوشن محفل از این شادمان
مردمانی بر طهره او شست بر	هوشی سارده شاه کی جلوه
بیا کس شهنشاه و او اهل کار	مرصع ده دیور سر ایا پزار
بابین در رسم کسورث شاه	بیدا ساسیه بر حسن کی لاله ماه
جو ایا سرور دق و نام	بر مدح کی با نه نه بود نام
مزد و بیم و فعل و در ابرار	کیا دهمی کج خردان تبار
موا کوسش دی کاره غلغلان	که همی سید بری بر صدا
هوشی زرد و صحرای گری	هوشی پشت خوان و صحر
کمی او تندی بر سوی خلوت سرا	چرخ بر طهره و مد لقا

دلی نونہ محل میں جلوہ گمان
 دہان دور صبا کی گنت رہنا
 صبا دین و حلقہ دور کیا
 سر دہان ہوئی جب کہ بکارت
 ست بان ہوا تو ہی خلوت نشہ
 قرآن و دستری نہا دہان
 ہوئی یوں ہم اغوش و ہم تنہا
 ہم ادھکی جسے دجبارہ یا
 کسی نامہ ہی ادھکی نہا صہم
 کندہ نہا و خود نگاہم دہا
 حکمت دہان کو کیدان تک
 کمانچہ میز کو پر دہان

75

تات میں رقص و طعنان
 غرضی طبیبہ ہر بار رہنا
 دھنی و سیا فی سر و خوش رہا
 تو بہت ام فرخ لبون نام
 ہوا بعد دم دہر نہ لہا
 کہ نام و ہر بدعت نہی حق
 کہ نام ہو صطرح رده دہا
 لبون ہم ادھکی لعل دھار
 کہی ادھکی سنہ سہ سنہ ہم
 دلی و پوشیون ہوا اور چہر
 کیا نام یلی فی روان سہر
 ہوا دہی بعد ان حوی چکان

در کج رسیده کور دلب	در پی در پی کوی پویا
همی حب هم دل سدا	بر تیرت وند از قمر خنده نام
جالدانی شکر عطائی خدا	فرد سجد شکر می سر کما
کجا نوکدای داد کار ساز	نوی جان کار ساز در سوره نواز
اوستای تو افاده نوک	کبروی تو بر خط ناک
ملاوی تو کز می بود پو هم	چراوی ملاس مطف دلم
کری چاره ساری بخار کانی	کری عمر و دلو تو نیر ساد
ظهور سحر حب هوادان خری	لعل ای خلوت سر آشی دلی
هوادر سبب ننی دور جام	را حک جور نداشت نام
طلب رکی نبرد شک و کلاب	کسایتی کوسن زهدات و تاب
کئی رات کوندر سوس حوالگاه	سوس حایلی هم خوابه شنگاه
هم علی حاصل کما تمام جان	کما سی دل اور آرام جان
	و فی

عرض ای صنی تنگ سام بل ران دد خورم درون محل
 حشرش و عزت کج که نام دد دبر بود دمی و نام
 شب و روز حاصل دمان گام دل نعل می دیا رام دارام دل
 احوال شسین رز و ش بر همان بر لب جوی جوی کن
 بل نامو سام فرخ حوالا شواکت و دولت سی بر ما
 طلب و در کج کو دمان کیا کف خود کو کور اف کجا
 سران بدان کو کجا ارجمند کجا مریخت نرسع بلند
 اسیرانی می حقد و چنان دلاوری او کون کجا مهران
 سپاه و طلب کوی زرد حرمیو کوی کسر نو کمر کس
 سران کج کمان کو کجا سر فرزند بر سر کجا کوی کبیالی مبارک
 برکت نیدن قمر تاسی حرمیو کوی کسر نو کمر کس
 قمر تاسی کوی نور کلب کبابه جوی بابت و دوطب

شایسته چینی کی اور یک
 کیا ملک ملک اور یک
 قمراس کو دیا جبرادیر
 دل اوس غمزدہ کائنات دیر
 بعدد لطف و حویلی سزا خدا
 وہ باجم ہویا وصل سے کامرا
 ہویا سام کو اور زوئی وطن
 ہوا دایہ عازم ہوئی وطن
 دلی اور لون سام کشور کن
 جاہ چشم کشور چینی ہی بنا
 شکستہ ہر دلی تبار
 سیدار توران لہر و قار
 نہ اوس ہوا مخرمان چنگ
 کہ یعنی لبر نور کائنات ملک
 کیا کسی ہی ہو چینی ہنر ساز
 کہ ملک ہر دلی کبر با بیان
 کیا م کی چینی خط و خان
 ہوا سویا اعلیٰ ایران روا
 زرد مال حق و فاقان سیا
 مجاری زریں ہنر حلوہ کر
 وہ ہر کتاب آویسی لکھوا
 بجا رہت جو سکھای حلقہ
 بستان سویا راہ خادیم
 یہ دون

دو تنی که کشته گردید	و دیوان گریز خود را میسر
نفسی که دمان فوط طر	و همی و همی سرفا و همی حب
72	کی دمان پس و شکر و رقی
فرد و نمودن با محبت سحر	سباه و بران در دمان نام
سینه می بیشتر مقرر حاصل نام	فقد کمر او نهانه ز ریس بر
که دانی که او می گریه بر	رندی نام و سید فاد و فقا و لی
	در صد و شش و هشتاد و دو و بیست و شش و سی و
را شکر فاد و همی ناخیزد ماه	جان سوان هم با و جاده
همی بر باغ و همی جویار	همی بزم و همی خلوت و همی نگاه
عشقه تنها فصول غیش و طرب	همی و همی و همی بر و رد
فرمان همی بل مشک روز	موا حسن در آستانه یک روز
بل ناموری تو قوت کو	پیر او سن و سب روز افروز

کباب ته قتلوا کی محمد
 منبر با قصد دلا که کعبه
 دل و دستاکی بر اتمی مراد
 با قصد برامنی نوع کما
 که ملک غا و کما بر باد نه
 رهی او کی سر بر کلاه شاهی
 و با راست دشت قتلوا کی
 غرضی که قتلوا و دد علی کی فردا
 میو دایه هم مرغ ششم
 لکرا امکان راه که تاملی
 رسیدن نام من مو جرت و در
 ده سی جو ز دلب اهره و سیا

رقتا رتا او سیاهی سید
 چشم کی یگ و قتلوا کی
 حدایی موی و دستاکی
 که دلبی وطن کما بر باد نه
 جو امر و قتلوا کی یو با و جاه
 شهابی سرشت مرماند
 که قتلوا کی یو با و جاه
 کی جایی ایما با و جاه
 ردان موی ایران لحاه دشم
 و در روز مرل و جایی
 شد مو جرت و در
 توشه مو جرت و در

کمی مینو انا مدار است تمام
رمن بوسر حاصل کنایه سام
منو خبر سرور و شادان هوا
سنگال با جبار و بوسار
بومی دام حرب من بود پس
منو خبرش اعلی حجاب
سوی دلوگر با نیا مردم نگاه
که امی مالک و احم و اسلمان
نود و هشتمی اسی و او ز اطلال
بوا تر می ندرت سی مدایه
کنا بویه بده ابد کرد و تیر
نومی و او ز ناماد رکاب ساز

73
کمی بپیرنه دود اکرام
کمی هر دو عا و تنایه سام
جهان لعل لکاشا و احمد
کر قمار و کیا بوسب مدار
مومی ملک به خوشتر مراد
سراکت حریت کو دایه بکر
لکار سجد خدایه و ماه
نومرا فر تیند اسرو جان
سفر ملک کو بکی بر کرد
که نیا ملک عالم مر و کایو
ک خنجر اسر و او ز اسیر
نونا تو کو غنی به خیار

سدا نجام مدنیلم مکس یون . منترا دار صد کو بحسب

بہار حریف و ملا و مرتبہ

بکمل لاکھ پختہ اکبر تر

و غرض لطمہ و لکشر امدان

تہ جہان کے مدد کی بر باد کار

میں کتاب نام نہاد ہوا ہے . و مقیم ماہ جاو

۶۴

نیاز

بسم اللہ الرحمن الرحیم

نصائح من لکھی گئی یہ کتاب

اب امید ہی ہو وہی حاصل ثواب

بھی برمی والوں سے ارز و

جو دیکھیں خطا میں گریں و جھو

بہ عالم سنی امید ہی تا وہ پڑ

لکھیں وہ کہ عالم کو ہو سود مند

۱ نہ اسی طرحی مناسب نہیں
 ۲ بزرگی ہی سلطان و احکامین
 ۳ مقرر کوائف ماباب کو
 کہ عربی نیم و مہنہ برب کو
 ۴ ہر حصہ باطن میں نکالیں
 لظاہر اگر وہ جو اس خواہیں
 ہر کون کو صحت میں جب ہوست
 سے وہ کہہ کر کہیں ہی ہرست
 وہاں کے ہو صحت میں
 نو و سنام و غیب ہو کھانا

کرو تم نہ جو رہی مہر الہامی
 خدائے کرتا ہی مد نام ہے
 جس حد اسی ہو موت کب
 کہ وہ ہی خداوند صلاح پاک
 وہ ہی عالمی و موجد و تکفیات
 اور سی سی ہی ہو جو سب کا بنائے
 مستعد سی کو صاف باہری قبر
 غنیمت ہے برابر اندری قبر
 کہنے کارون ہے ہی ہر خود
 کہ ظاہری نمک و رابطہ ہے

۱۔ انداسی نظر ہی مناسب کہتین
 ۲۔ بزرگی ہی سلطان صاحبزادین
 ۳۔ معرر رکھو ایسے بابا کو
 کہ عربی نیم و بکھو بڑا کو
 ۴۔ ہر حصہ ماٹن میں نکھارین
 نظام اگر وہ جو سٹھو این
 ہر کون کو صحت میں حب مولست
 نئے وہ کہ کھڑکھن حق مرست
 وہ کہ ہو صحت منہ سر
 نو دستانم دغیت ہو کھالک

۱۶۵
کر دہم نہ جو رہی ہر اکامی
خدا جو کہ نام ہی بدنام ہے
تسجد اسی ہو حوت کب
کہ وہ ہی خداوند حلاق
وہی خالق و موجد و تکفیل
اور ہی ہی ہو حود کا بنا
سجد سہی کو صاف باہری قبر
خود سے برابر اندری قبر
کہہ کارون ہے ہے ہی ہر خود
کہ ظاہری ہمک اور باطن ہے ہر

جس کا کیا حلد من ہو مفر
 نہ کہ میدان خست ہو بار و کر
 نہ یہ سچو کہ حلق سے بعد از اجل
 کہ نہ ہو طہا سے لیکن بدل
 کرو خون زبان کا ہے خون
 ہے کا منہ را ہی مدیہ سے خون
 او بے مصلحت کو نڈو سود پر
 برہی غموز کا ہونا ضرر
 جو بہوتے ترازو ہو اور بات کم
 نہ تو تو تم اسمن مڑا ہے ستم

۱۶۶ بدن صاف کرنا یہ بانی نوح

برسے دریا کی بہر کسا فوج

روزِ نم وہ بھائی جس میں خدا

نوا رام ہو مگر روزِ حرا

وہ افسانہ میں کہ ہو دی ہر

خدا اسے مونا نہیں جو کہنے

خدا کہنا ہے تم عبادت میری

کرو دل سے بے طاقت غائب

بہت کڑا مرنے میں بد خوان

دے کذبے اوکھی منہ کا بیان
 کری تاکہ طرح اب امتثال
 کہ ہی عالم الغیب وہ و الخلال
 مصاحسی ہی ادنیٰ کا نمبر
 ہے اس ہی عیب و رسی کا نمبر
 کہ ہی ملک کو ند کے صحت سے مار
 کہو نہ کو کوئی سی کس کا بار
 نہ کو اسے تر سے نہ بہار
 جو کھڑے اندر سے نکلے منہ کو مار

۷۳
فستا جو کے بعض بعض آدمی

نہرا ہی تراشی میں جو کٹ گئے

وہ لیکن یہی سرسبز جا ہے

کہ خلوق طائف ہوا ہے کہ ہے

نویں خورون کا طرح اید مراد ہو

بہر و تم نہ ہر کمر بکا ہے آسمن سر

بچر راستہ کا نہ لبو کہے

کہ سچ بولنے میں ہے خود بڑی

نہ اکابر ہے اور ہی مہربان

کنا ہو گا سب سے کمان
 و لیکن ع کا دل عدالت کا
 شہر و ن کا دل بفرسزا
 فقط جہو سے کٹتی ہی ابتدا
 شہر سے یہ او جا پیدا ہوا
 اسے طرح ظاہر میں کم نہیں گناہ
 و یا جب شہر انوکھا گناہ
 و لیکن یہ جو کوزہ اتنے
 ہے ایک صفائی اول میں آئی ہے

۹۰
یہ شعر کہ کتبہ کام ملکہ سنن :
ہست کام یارے میں ای ایل دہ
بہ نامک دل پاک کے اچوان
بجا بھوٹ جلی سے اسے زمان
بری جو خالات من دور کر
وہ سون کے ہو کہ فریب جلی
جو مہم من او کو راحت دے
خوف سکوت راہ اچھے نما
سجھدے کہ مردم نما کام ہے

مناسبان نکرار ام یہ ہے
 مہینہ تنوں کو بنیا و لباس
 نہو جو کھو کھو سو او سکو سبلا و با
 اگر مری بہان کو پوئے زری
 مناسب او کیے کرو یاوری
 خدا کے لباس صفت ملک ان
 بدون ہے ہر خلق کا کرتا میں مان
 کہ حجب و حندل کا ہی نہ ہو
 ترا سندہ اسے کو دیا ہے جو

جو بڑی میں توہم الگ کرو
 منہ اوکھی کو دیکھو۔ اُسے رو
 جو انعام ہے قتل ہے جرم ہے
 مسلم ہے عفت کا اس پر گدہ
 سچے باد رکھتے نوحہ کو جان
 کہ وہ کتنا ہے بچے پر زمان
 مصطفیٰ میں جو کوئی نہیں
 کر رہم اون پر ہے اس میں سدا
 جو ہی مردانہ نور و ہوشیار

کچھ بات کا اور کوئی افسانہ
 نہ کہ وہ دیکھی جیسے بنا
 نہ ہو کالے ہر نراج و حفا
 و بابت ہر نہیں کو کام
 کہ ہی جو رو ہوئے سے لغت نام
 خدا اوں پہ کرنا ہے عطا
 جو کو سنس سے ڈھونڈ میں ادا
 کرو و حسب سے ہم احتیاب
 کہ ہوئے ہیں خوش حصلت و حاسب

به افسوس مایه نو کمر
 کز آنک در سودا خنده بر ضرر
 گویان کاذب کوسه حضرت
 از دهن جبهه نسا سواد لیدر
 خور او ز کمره کراولا
 که شرمندگی پستی در فضا
 کبری ضوط خنده جوانها م
 نو مستی بستی اسب غام غام
 و دهی آدمی تفسف و خف
 رعایت کبری بنی جویا جو

نکستی من حسن بود و خجسته دلام
 خدا کو منور کی اوس سی تمام
 بهر عجب که حسن من به هر وزن
 کنا بدون به این صحن ضلوع
 و کس طرح بود عسوی ای حسب
 نعل من چه نیا و می غریب
 می گویم دیکو ای با صفا
 غریبون کو به انما ساج
 کس اگر غریبون به نیک گوئی
 من کرام و خجسته نیک نه کجا

بہت لوگ کہتے ہیں ہم مذہب کے
کسا کر رہے ہیں اپنے محبوب کے
دلِ حفاقت کا چھوڑ
نورِ دودھ ہو لے خدا کی حضور
ہو دلوں کا محتاج و درویش
لصین ہے کہ ہر دودھ محتاج ہو
جو میں غصہ ہی کہتے میں نا لہجہ
ہی ہم میں کامل بندہ نہیں بنیں
باد کے کامل ہیں غصہ ہی
کہ نہ کارِ اس نہیں ہے ہری

سوار ہی ہے زمین بالی نام
 بیہوش ہو عالم کا کلام
 رہسوی جاگئے ہیں تمام
 جو ہیں نسوی الفاس ہے عام
 کہ جبریں کہوڑا و حالانکہ
 کر نیز شرط پر ادب کو مہنہ و جبر
 وہی نسوی ہی جو غارت ہے
 بری خصلتوں پر وہ ٹٹلی بری
 طبع ہے اپنے وہ فانی ہے
 خیالات بذرو کری طبعی

نہ کہہا ہے جو نبویؐ کے نام
 کبریٰ اور عابدی کے مدام
 مدی سے اسے حاسے دور ہو
 کبریٰ وہ جو جسے کو مہر ہو
 امانت میں ہر کفر خدایت لکھ
 وکیل رب کو لے آیا نہ لکھ
 غریبوں یہ خدایہ لطف و عطا
 تہذیب و تمدن کے لکھ لکھ

یہ کتب تہذیب و تمدن

بہارِ نبویؐ

جو حصہ من تم؟ و غلام تم کو اب

خصوصیت دے دو رہے اب

شہر وں کے دہلیں جو میں چاہی

برا مانا اور کسی سے دوا ظلال

بہ مکہ سنو لکھو باب زر

کہ سونے سے شہر سے تھل شہر

خام کرے حصہ من جو بوی

ہے وہ علم زور و ترے سی قوی

زر و سیم کو نو بیو منبیا

کہ لاوی ہی اخلاص محہ میرلا

الکھلا

کسی کا نہ کہہ سکو تو رہنما

کہا تا رہے گا نہ اختیار

کہ وہ مہربان ہے سچے جواب

کہ سوتا تھا وہ پہلے افسار

سو خیر بنا ہوا ہر دست

ملا سب سے ہی جو رہنما

اگر ہو نہ لوے کوئی افسار

تو اس کا مسلم نہیں اختیار

جو ہو تو میں اس کا رہنما

نہرے دیوے میں آ رہا

سرانہادہ برکرا تھا تھا
 سند شاخ برمسودہ سر بر تن
 ایسے طرح میں خود تھا جمال
 خود را و سوخی ہی اسے چھر
 حلیم اور فرد تہنیں اور سر
 ہنیں او کو سوخی سے کز فو
 کہ بہود کے سوخی اور کروی
 علامت تہل اور نہ ٹوٹ کے
 کر نہ ہنس کا جائے سے نہاد
 ہنیں اٹھتا ہے نہ نہ سے ہا

اگر ہو گا جیسا ہو ترید و
اوسے ہی کہلا اور بانی دینو

بجوانی میں خانی تو بار کمر
کہ سہری میں آرام ہو برسر

سجدہ و ملن اور راہ کد رسا
کہ کسو اسخی تو نہا پاکسا

شو اچھی کاموں میں تو دگر
کہ تیرا اقل سر بہن افسار

نہ بھکار دے بغل راہی سر
کہ انا ہی اخلص بھکار پر

خرمایک نو کرده و سستی
 که حاصل سنن بهر سر آرد
 یقیناً فرایب کا خرمی گناه
 که هنوز تا به خرم ساه سجده
 ز بروست بجهو که ہی و شبر
 حسی علیه مرعس مار و میر
 خطائس به و سندر جدا
 بزرگ ماس داخل می خورن
 ست دلبین بجهو و خبر من
 که صلی لئی گاه من خلد و رنم

جو جاہل میں علم انکوائیا سکھا
 کہ ہونا میرا کھا کھا کھا کھا
 نہ کر نام ہمسایہ کھا تو جواب
 کہ ہی صحت میں ادھی کھا کھا کھا
 جو اوت سے فردہ ور کا ہم نہ کر
 ذرا ایک کھا کھا کھا کھا کھا
 قضا کے دفع جو ہو قلیل
 کہ طلع ہو یا میں ہوا ارادہ نیل
 نہ دہو کھا کھا کھا کھا کھا
 کہ اس دفع سے ہو گا کھا کھا کھا

بری فہم کو بہ سوز و کداز
 نہار رہا کو نہ جانو سار
 بہن اوسے راضی نہوای شیب
 کہ مکار افا کو دی ہے قریب
 نہ کرای فرو مند تو بد جہار
 بہن میں ساس کہے جس میں تو تھار
 کوئی نہ کا تو غرا منخان
 کہ کیا کے بدی اور لسان گلیان
 تلف و فرصت ہوا تم نے کیا
 کوئے کام نہنے نہ جہاں ساس

ہر ایک روئے میں صبح کو کھڑا اور شام
خدا کے دعا پر کرو اس نام
کیلئے جو ہی فرستے ہے
ہے دونہم ہے وہ نہ کرنا دوا
اگر دہیں اسے خدا ہے
تو نصیب و خستہ ہے باہن کرد
بدی کے نبوت میں نرا ہی عاقل
بدی ہو کر ہے اوس سے نیکی تو
خداوند ہی خالی اس کا
مکمل و حاکم ہر وہ عالم

نہیں گر مظلوم ہوا نہی دود
ہوا اسکی فذر سے عالم نمود
فعلو اکٹھے اگلے خداوت کرد
برست سستیم دوسری کرد
اگر دیکھو ہم رخت آسمان
نبر کی ہی خالی کے اویسیان
خلاوت دانت کر نہ ہم جو کلام
نوبر دودنہر شش آہنی نام
ہوا نے من تنگی کرای ارنہد
میرا یہ پھر عورت ہو نہری لہضہ

خدا کے جو حکمت سے کامل تمام
 بزرگتر ہر سے کا ہے وہ مدام
 جو کدوری ہے دل پر ہنسا رہی
 تو ہی عالم العجب پر علم حاصل
 خلیج نہ کر تو بوقت کرم
 کھیلوں کو برد و کیسے نینم
 کہ ای سے بہرگز نہ کر نہ ہر شے
 تو انہ کمون اس میں ہر شے
 نرمی کرو ہر طرح علم کے
 ہے کو تا ہی اس بات میں قائم

بہو لو تم اہل کمال کے
 کہ احسان کا سر سے نہ ڈھکی
 کہے در کو نام دم زندہ کے
 نہ بے بد زمانے سے کہ
 نہ کر زیادہ کوئی کہے یا ضرر
 کہ اس کو لازم ہے اس میں عمر
 اوسے مال احسان کا نام
 کہ وہ ہمیشہ شہرہ کجی نہ
 جو انسان سے بے سببے کر زرب
 تو جو اس کے ہر ہی شانہ جواب

کہ ہوں

که چون بومنا، بکر کما کجا
و ده کنای پس او دره بنارنا
و غا باری و کت بک و ف
نه کر سو چ لکن فرار و نش
جو و کهای انان دار است
نوب جان کر او سب بار چ لانت
خرومند غصه کو سحی زبون
که غصه ی اکتم کدوم خون
کری غیر کا و ح گهر خو حابر
نوی نیک بد است بمل و ملو کمال

جو مافعلی خانو سے دل کھا
 کہ قانونی جان سلام کا
 بنا دہرا طفل کو نیت ادا
 کہ ہی کوچ ایند دل خدایا کواد
 کہ بہر شہر ہر اہل طبیب سے
 اور منہ جویس سے رست سے
 جو مارا بنی شے ہی مہربان
 نو تہذیب و سعادت کی زو امان
 اس طرح ہی کوچ سے ولا
 نور و شمس خاص بر بخت سے ۱۱

یہ سچو کہ دنیا ہے ابد اوسے
وہ بے حرم سے چانا اوسے
کہ ہونے سے کھلتے خبرم زاد
نوا سوف الہانا ہے یاد
کے لیے ذیلی کرد رہنما
کہ افریدانت لاوی کے یاد
نہو نگرہ لے یہ تو صر
کہ خالی ہے اسکا نئی و من
بیان سے واد کا ہم حضور
نکرا ہے خبرت کو نو ہی ضرور

ہری اومی سی تو تر کر نہ لول
 وے دی صحت ہو او سکو بول
 وہ اندھا ہی شک سنر سکو علم
 ے متا وہی سکوی علم و علم
 بہ سبک دنیا کا بہ جا ملک
 مار جو نہر ے وہ رہ جا ملک
 سبب علم حاصل کرے جو کوئے
 نرا اور عزت کا ہو کاوئے
 بہ پس جو کہ کھیل نوئے کیا
 اگر دوسرا او سکو سکے سکھا

اُرجہ کو ہی شخص کہتا ہے

۷۱ نو بہر علم دنیا ہے عتاقی

ہر ہون پر زور کو رکھنا ہے فرض

عینہ خدا کو وہ دنیا ہے فرض

جو طاف سے گروہر سے کبیر

نوسیم کہ ہی اسین دولت کزیر

مگر کام میں سستے اور کام

کہ ہی اسین نقصان اور جان

فریب سے گر ہو تجھے غائب

وہ ہو کاموں سن لے یہ غائب

سو وی خدا عقیقہ کر مہربان
 نو سر سبز ہونا تمہارا گمان
 کہیں نونہ نزدیکی سے کیا جا
 کہ کرنا ہی اہل سے غور خدا
 جہاں میں ہو گو گھارا کر خدام
 کہ در اہم ہمدان کا انتقام
 و سارے جہوت و توکمی ہے ہا
 کہیں شیرا و جہا ہے کنوں کجاست
 اگر کرتا ہر جذبہ ہو لگا کر ہے
 و سارے کجاست سر بر و اگر

حق کا کہا ہی گا ہی سہا اتر
 ۹۲ کہ حسین و زمان سے کبھی حشر
 حکومت اگر عسیر نور کے
 تو بہتر ہے قصہ سے انٹ فلو کا
 عباد سے ہو جا کا لیل و نهار
 سرسبز و نازنین اولیاء اسکاں ہمار
 خون سے پی جو نولہا ہی ہر کس
 تو پیکر فرما دعوت سے ہی غم نہ
 خوبون بہ مکر نہ کرنا جھٹا
 کہ اس بات سے جو نہیں کا فطرت
 ندی ایسے دشمن کو تہی تو دغا

سچے میں عیب کو اہل صفا
 نصیب با نوا در ہنسا را کساہ
 کر لقا اسیر اور نوار و تباہ
 کرو تم نہ دو کام رکھو جہاں
 کہ جہنم میں نگو ہو العار
 خدو کی عبادت براہم ہے
 ہو مافل میں وہ سونے کام ہے
 یہ کہ مہا لہر ہے صباں
 مسافر کے سفر آدمی ہے نہ
 رہا حوت ہے کوئی حائل
 دن الٹا لگا ہے سہی لٹا

جو باغرض نکو ملا اکھ جان
 گئی جان ہر نکو حاصل کسان
 دھوکو میں بہل سے پہچانتے
 کدہ کار کو اس کے غصا کوست
 زبان قبول یہی کہہ کار تھا
 کہ مٹے ہو یہی خروار کا
 سمجھ کر و فکر اسکی ضرور
 کہ تنگی نہ رہی اور رہا ہو دور
 نہ جا انہی سب یا گئے ہمیش
 کہ اب بہنو تنگی اوی ہمیش

سہری جان کر ملک اور مال ہو
 خداوند کیا ہے دست کرو
 خدا ہے عمارت بن تم کرو
 کہ بھٹو و جرم و معاصی سے ہو
 کہے کہا بے کتاب و کتاب سے
 نزدیک آئے کیا ہے محول ہے
 اسے طرح معلوم کو کرا غبار
 گساہوں سے انا ہے ہر بار بار
 رہے نہایت کو تھامے یہ کسی کرو
 اور اوقات یہی ہو رہے ہو

مغرور کرد ساعش کام کو
 ہر اکمل دن عبادت کا سحر ہو
 کوئی کیسے بہرہ غلام درواز
 کہ فرصت میں ملو بہرہ نماز
 جہاں ہی درمے کو پتو ار کے
 جہاں اسے نور و کئی دل بسی
 بہرہ سچو ہی پتو ار دل کے نماز
 تم اسکی نئی کام سنی او باز
 بہرہ اچھی کاموں میں کو نشانی کرو
 کہ محنت سے کیا بزرگ انجام ہو

کیا اومی لی ہو خوف خدا
 تو سچو تہرے کے بہی ہی ابتدا
 جو امن ہی او کو ندی قہر آ
 کہ ہی حاسن اسے حال کد صواب
 و کر نہ او سبلی برا بر ہی تو
 کر رکھا جو نا تم سے کف صواب
 رہ عقل من رکھیں اول قدم
 تو ہی نے اپنے صبا کے ہم
 کر و عقل کجہ حال میں اسے
 کہ کدرا او کدرا کب اسے

غرض حال میں کچھ کرو منہ
 مفر بنیں علم انیس کا
 کرو شکار اس پر جو موحود ہو
 جو حاجت ہے اندھی سے رہو
 نصیبیہ دل میں لاؤ نصیب
 کہ عصا کچھ نہ ہو حاصل نہیں
 خدا کے پرستش کرو اختیار
 کیے سمن نقصان بنیں نہیار
 کہ شہد کہ مکی ہے فی المثل
 کہ ہی دم میں مسن اور موندہ بن خیل

کہنے کا یہوتی من خرمون جمع
 کہ بروانہ ہرے من خون کرشم
 کہ سسی سج کر کرو افعال
 وگرنہ صوغے تم ایکی منال
 نادل سبب فوف کلمہ ہی سبب
 کہ ہون ملک سسر و بدیہ صیب
 وی ملک کارون کو ہو کا صواب
 شریرہ نکلا نکلا فو ملک کا عذاب
 جو اول من بونا ہے فو و
 وہی عذابا ہے بی صوف جو

بونہیں گزرتیں میں کوئی سب
 حوائج میں ہر فائدہ ہو سکی یا
 پرستش ہو کر تہ میں کھایا جا
 سنن چھوڑے جو تہ کا دینا
 بہی ہی جسے ہو دینے مار کولا
 کہ باہر سے صاف اندر ہوا
 مناسبت تان پات کو بہر
 کہ اولاد کو انہی تعلیم دینے
 ضروری ہی تعلیم اطفال میں
 کہ کھانی نصیب رہے ندرین

دکنائیں انرا بنی ہی ہے چال
 نو وہ دکنائیں ہو صحت کمال
 مناسب بلکہ خدا سے درو
 اور اکرام ہم بادشاہ کارو
 سنو تم کو کیا خوش رہی یہ نوع
 کہ ایک جھٹکا غل نے ارادہ غل
 جو مہمان ہوتے نہی او شکر کی
 فقط او کی ولیم کے واسطی
 لکھا ہوا عجیب کہہ دل سب
 کہ تا ہمارے نون کو ہو سو مند

کہ ہوشخس از راہ لوض و حسد

کے ایسی سب یہ کو بھیجی ہے

اوسی مری سحر ہی بر جا کنہ نہیں

نہیں ہی نہیں ہی نہیں ہی نہیں

کلبہ وں غشیے میں ہی بہہ کلام

کہ ہر آدمی کو ہی لازم مدام

بہہ کمال میں آگے عالمی غار

حضر اور خزانے اور عصیان شمار

خدا تمہاراں اوسکی ہو جو ہر

مہر کر ہی غشیے کے سفر

بہر کبریٰ انکبار کمال

نو تر ت کری تا در ذوالجلالی
 کہ جن غلامی سی چشم خدا
 بہن دیکھے ہی مدی کودرا
 ہے موضوع بہر مکان جو بیشک
 بر سنسن سی ہی اور سی مافل
 برشتش کرواوس خداوند کے
 کہ موجودی ہر جگہ تر گڑھی
 جو فرمان کری احکم الحاکمین
 بنحو بران وہ مدی کہن
 کہن تر کا واسے جو خضر
 مدی کہ دکھانی میں ہے نہ

مدی سا

بدی کا جیو صغر و گداز و شکبان

۹۵ بہ اصل بزرگے ہی ہی لہا

نہا ری اگر سووی گناہ

نوشہ شد ہو گلا تہا را غدو

خدائی ہر اکس دی کی ہی

کسا ہی تہ فرمان کہ نیکی کری

کری جعفر ہو سکس نیکی کام

کہ ہون فامی و سوسی و سکوتام

بہ ظاہر جو رہی ہن بد از بزر

نہن ملت او کہن یا زمین

سماں سی محبت کسان بوجہ کو
 رزا بی بسی بہاگی جو اثر کو
 تمہیں ہم بہہ کنسی ہن دل سے سنو
 تنفر ہمیں اومی سنی ہنو
 خد اہی ہے ہی تمہاری خبر
 اوس طرح اوسکی ہے اویہ نظر
 نہ لی باغ کے باغ والا خبر
 جہی کتا سر حد سے وہاں بہتر
 اسی طرح اومی کو خور
 کہ غلبہ ہے ہر وہاں کی دور

الکاملین

اگر دلین کندی خصلت ہی
نبری بابت نریشی نروتم دیری

۶۹

کرو او سکونی الفور خاطر سے دور
نبری جب نونا و یکی منیک عور
کہ جو سانس سنبہ بابے کوی
مغور وہ کانے کلا او سکوسے
کہہ ہی ہو کہ جانی کہہ ہی طی
مقرر مدام اور کو کو کا کرنی
اس طرح اچھی جو جانی خیال
نواصلع خاؤ کار کھیال

جو کرنا ہی نہ کو بدل و نہ کرو
نخاقل سے تم کام نہ کرو
اگر المیاء کا کج ہو وی کام
نہ ابل سے و نہ نہ کرو نہ کام
کوئی جسے بین ہو نہ
نوسچے سب سے غصیاؤ نکا
بلا کو بہہ نہ بھی سے اسوایے
کہ باغی ہو اہی خداوند سی
اگر نہ کو آرام و نہ کار سے
نہ اسکا آرام ہی با دہی

خدا کی طرف دلوں کو رجوع
۱۱۱۱ بنی لکھو راحت کرو کر خشنوع
رہی جسکا دل ہے بطن جہان
دور و بید کہن اسکو دل صفا
خدا کی پہنچ خشنوع روی تو آن
کرو صرف اچھی طرح بیان
جو نہو رہی ارادی بہ ترغیب
ہیں اچھی مو کی ترغیب
سنو تم کہ خیر سے دو میں طور
اوسے کہیں لکھو کرو فکر نور

ہی اول رضیون گئے کرنا دوا
 کہ ہو جا ہی اسکو مرض سے شفا
 غریبوں کو دویم سکھانا میر
 انہیں نہایت پرنا سچو غر
 کہ بہ دور کرتا ہے اونکا گناہ
 بچاتا ہے اونکی صیت کے راہ
 شوخ رہی میں اگر عاتے
 وہاں ہووے دستِ تعلیم سے
 تو دس بابت سچو رہے حرج
 ملی کامیابی نہایت سکھانے

خداوند کی صنون میں کہیں
 تیری ہی مہ دنیا تیری نہ ملن
 کہ جس اور افتات رفل
 تیری میں رہیں سے ہوا غفل
 بہ دنیا ہی ایک حصہ کامیاب
 ہو دلی است نوائے سانس
 دبا کھی سبارون ترا فشار
 کسی حاجی خون در دہ زبانی
 خدا ہی ترا قادر یا شکوہ
 کہ بہرے او سکی ہم عالم سترہ
 مناسب علم او سکی یہ ہر کوی

دُری اور نالادی فرمان مری
 رہیں اور سبازی کرتا بہن دور
 مہ و سار لکون ہر زور
 مری حوت کسی خلد و چاہی
 کہ نون گود نوک خط سنی
 کبری حکم حب اکظم الحاکم
 سمندر کی افروزی حبیب مہن
 اندری کما ہی حوالا نامی نور
 ہر اس کے فرمان مری ہر زور
 سنجہ ہی اسکو برائے دمی
 اعانت میں نر نامی لکری کے

خجرا کی دوسری جانب
اور کو اسکی سن ماننا
ہیں حکم لانا یہ اسکی کا
دوسری سہی کرنا ہی حرم خطا
خلاف اسکی کرنا ہی جو بڑے
اوسے ہو گئے اور کو سرمنڈنے
سر پہ تاسان کرکے بھی منہ
جو میلنی تو بہر اوسکو وی
بہی سہی کر ویلنی ہی اجا
فوی جہت ہی تو کرکے جہا
مثل وہ ہی سہی جہا

ہی اس بات پر وہ لیل فوجی
 سرسبز شاہ کرفتن مہیل
 بو برید شاہ کہ سن بل
 مسیحی بے فرمایا ہی سے کلام
 نہم اسے مطالب سے و کو تمام
 خدا سی تو با کو کی مکار
 ملی کامنت ہی کری باز
 کردیم کشتی کی گشت و
 براوی گائیے سپرہ اندو
 جو تم کشتی باد کو آری کویا
 تو سچو کہ دور وازہ ہم بر ملا

اگر اهل مضیبه کو نامکی بر

تو کسا دوی کا او کو بندید

و کر ایک چپلی کری از نو

پسین نور او شمع

سمجہ دیکھ جب آوی آبی خبر

سجنا ی دنیا ی تائی زبر

جو مالو کا اسے خدا وید

تو کسا ہو کئی دشمن جانی

بہرے مذہب عسوی تم

کر کسبای او سوارانم

کر کشتین کا دن مقرر ہو

حسابی موقوف اور سیر کیو
 ہماری ہے ہی وہ جو حساب
 نماز میں نہ ہوتا کہ یا موصو
 کہ بعد گذشتہ بین کسور جا
 کتا وقت کیا نام بھی گئے
 ہم کو قصد اس بات پر
 کہ انہی سبقت میں ہو یا خبر
 مسلم بنہ کیو بصدق و نیاز
 کتا کہ کہ اسے اوسکی باز
 گر نہ ہو اطا خدا ویدا
 اور اہل کتب ہی کر نہ سوزی

جو خوابان میں سوچے دنیا و دینے
 ملی ہی میں اس میں قند نہ کہیں
 ۱۷۱
 بہہ معصوم ہی مووی روم کا
 کہ اسکی کوئی ہی میں نے لکھا
 نہ ابھی ملی اور دنیا و دین
 بہہ سفل ہی سودا ہی وہم و غم
 قناع سی سوتے ہی حاصل ہوئی
 حرفوں کے برابر ہے زندگیاں
 رعبو لگا کر نے ہیں ایسے گل
 کہ دل اونٹھا اون جبرون پر لگا

کہ سواری اذ لکھا پونا و بول
 بہر اسے طبع کس کو کیا بھول
 سنہرے کر کے من اس بات
 کہ موی کو کیا ہمیں من بہا
 کیا جانے اذ لکھا ہی سناس
 خدا کر نہ جوئے شر و سباس
 ذرا دل من اپنے روئے فوج
 کہ گنا برا ہو لکھا اذ لکھا حال
 کہیں سکرانہ من مست جامی
 چور کہیں روا اس میں ہم کرنے کی

اسن جانے ندر اس بات کا
کہ کیا کیا خدا کر رکھا ہے
بہ سچو کہ ہو گا جو دیکھا سچی
کر رکھا سخاوت کے جو نر ہی
جو من کام نہ لانی اور ماموں
کو باخبر ہو کے تم احسان
وہ جو شخص کرنا ہے زبرد
منزل وہی سعدی بنے تھے بلندی
کے چھڑکے ہی پرورد
جو پروردہ نہ ہو اور زبرد
سچہ کر جوئے مول پر رکھا

برابر وہ جو روئیں ہی یہ خصل
 رسانی جوانان میں جانور
 نہیں کرتے ایسا یہ اون کی نظر
 وہ نہیں رنج ہو اور نہیں مگر
 خدا اسے نظر کر لگا ضرور
 کبھی ایسے لڑکے عرصہ ہی
 سمیت کو ہوتے ہی شہنشاہ
 خدا کی کرو صغون برین
 کہ اوں سے اصل ہی جان
 بجا نو مگر رنج ہے اب کو
 تو نارم ہے بہت ہی پرستہ کرو

کرد راست باری کو انہی سر
کہ تیر ملا کا نہودی بگدر
ہلی ہو کو سی سے فوجا ہے
وہ باتین کر نہ ہم کہ وہ چور ہے
کری وہ ہماری سخن کو پسند
ہماری خرد اسکو ہو دمنند
خرد دینی ان کو اور اسی
کہ وہ حصہ بنے مائیں ہی
براج آدمی کا تھو مہلکم
تو پورا ہو کس طرح کا عظیم
جو کوئی خرد تن ہی اور ہو

ہاں کس کس کے لیے اوس کی کہاں
 سے ترو در جابل سے وہ خوب تر
 اگر چہ وہ پنی ہو ورنہ
 بہت آدمی جو کہ میں تر کناہ
 کرین جب کہ بھلی کہہ رہا
 زو جاری کا اوسکو چھین
 کہ عار من مو صوف دل ہی
 سچے بوبہ چھوٹی دلوئی عیال
 کہ وہ اپنے تر کناہ
 جو گرنہ انھن جوئی کمال
 کہہ لو کہ تر کناہ میں کمال

ریاضت بدن کے غذا میں کمی

سب سے گری کر کرے اور

جو ہی بد مزاج اور بخشنم و فہر

نودنیاسی و پشیم کو انہی

کرو فکر آغار ہر کام میں

شدی کرو اپنی انجام میں

کنہ کا ہو جس دی سی ظہور

دہری سے خوف دی ضرور

کنہ ہی ہو جس رسم و خطا

کہ غن گئی تو کنہ ہوا

جو دیکھو کہ بدنام ہونا ہے یا ر
 و ہرے سی یاری کرو اختیار
 جو صبوٹھی لکے ساتھ اوی
 رد راسے کے کوی پرویہ
 وہ با کے دل اولی کے بیستہ
 وکھا ویکھی عشق اور سرکے براہ
 کہہ کار جارون حرف و خط
 تو حش سے کرنے ہری من نون
 بہ بسی براج ہی کاوی
 جو سچی لکے جانے اور ملنے

جو بھئی سہی بھی کری کوئی کام
نہ سمجھو کہ دیکھی ہی عالم تمام
یہ چھو کہ کسا رانت اس کو چھ
جو نگہ نہ سر نہ کایے کوئی
کہ کاتا نو ذون ملک کا تو کی ساند
خدا کی عبادت عین ای عورت
سوا اسنی اٹھو کھنست کو کون لکے
جو بانگی بن عورت بن وہ مسخ
سجاد کا قدم چوں سجہ بھرا
بیشو کی اسوج بہکا مورا
کسے بد نفراوتے بوجہ بات
کہ ہی کون نہ دیکھ راجہ کسانہ
سنو تم دیا اولیٰ کساوا

جسے کم ہی حالت وہ ہی کاس
 نرون کو انکاس سے نرون ہاس
 جو نر کے ہیں اون کو کوئی باخون
 کہ جو خبر ہو وی خراب اور بری
 جسے انکے کا نولنے انکی ذریعے
 اپنی تان باب کو اونکی لارم حرو
 نہ ہستہ ہو دل قس نہ ہستہ حضور
 نہ ہستہ ہو نور تو ان کے سدا
 نہ ہستہ کرنا ہے اوی دور کا
 نہ وہ تصویر اندہ ہی ہن کو کی ہن سل
 نہ وہ جو پائیک ای بد غل
 نہ ہستہ کر کے ہن تہ خال
 نہ کہ منصوب معبود ہستہ خال
 عبادت اگر آئے ہن گریں کرد
 تو ہستہ اسی کے اوارہ ہو
 ہستہ کے لابی ہے حسان
 نہ ہن جسے پیدا کیے اور آسان

عوض دوسری عبادت سی کہا
کہ موجود ہے ہر جگہ وہ خدا
۱۶۹
جو عزت دی بسبب میں مال ہے
نوسمجھو کہ کام اور نیت اچھے
جو ہر وقت کی نگہ دارا جا رہا
نوسمجھو کہ وہی میں اسکی علی
کسکو جو ہر نے کے بھی دیا
تو وہ مال اور دل کا صدقہ
خدا کے ہونے کو دل سے ہی
خدا کے مقرب ہی بسبب ہی
شیر سے ہی نے پیدا

کہ غار میں خود جلا لیں حسد
 جو جا ہو گناہوں سے تم دور ہو
 کندہ کا سسک کناری رہو
 بہ دنیا سے صفحہ صاف جا
 گناہوں کے سنگین تھیلے
 انکو سے میں کھینچ کرے دور
 کہیں سکی ماہی اسکا قصور
 تو ہو اس طرح اسکو سرسبز
 جیل ری موند کو ناز نہ کے
 نہیں اور کسی حاصل عجب کی
 کہ انہار میں صلی ہو انقباض

کسی شخص کا خوبے اور ملک حال
ہی دل میں تو ہی نصرت کمال
۱۱۵
نہ کہہ سائے سہری موقوف نہ
نبال اور کسا بھیجے یہ ہی سود مند
نہ اس جو ہم غائب ہو غفور
نہ نصیر اور دیکھی غنیمت
نہ اکی طرف اپنے دل کو مدام
دعا و ن میں کر صرف غمگ
زباں وہ خرابہ نین زرا اگر
کبلی نہ لے نہ تو خیر

تنہو کرواوس تو جسے کس کا
 کہہ افرم جسے ملال اور کمال
 سوا اوسکی تو یہ کا دلی ضار
 مغر کر لگا ہو بد ابہ صحر
 یہی حکم جو کسانے بتی ہی کر
 خدا کا جو فرمان ہے کرتے رہو
 مناسب ہے ہر روز کے کام میں
 یہی ہے جو خدا دیکھنا ہے ہمیں
 کس عارف خدا رکے خدا
 برابر ہیں اوسکرامیر اور گدا
 خدا کا ہے یہ حکم ہی اعلیٰ

کہ سب جہنم پاک بن تم ہو پاک
۱۱۱ جہنم جا لاک اور حبیب و لکھی خیار
ابیدہ اور او اور ندرت اور انہی جہنم
نہ لو کے اگر انہی سے تم سب کام
نوبہ اکبرین کے بے بدی لا کلام
سوا خیر چہی تم کو حاصل ہو جو
نوالہ کے نام پر اسکو کہو
جو جہنم بہید دل میں ہماری صفی
خدا اسے ہمیں و چہی میں در
مناسب ہمیں ہے کہ وہ حق ہے
نمیر اور خرد و نہ دے لکھی

نہا یا ہے جس نے دل آدمی
جو کد رہے خیر اور کسے کسے خفی

جو اپنے ہر رکی عورت نظر
تو رہنمائی نہی اسکو یہ فخر
کہ اپنے دل یہ رہنمائی نکاہ
چہڑادی جانہو جو زہکسہ

نہا ری جو بھاری جو وہ رفسو
مناسبتے اون نر ہونم نہی
نہن بدسل کے ہی اون سے دا
بہ سفد نہر اسکو مسو چو ذرا

او نہیں ہو دی مفد و ریادش کما
 نوائے بہر طور ہو دوسرا ہے ۱۱
 چونا چار ہوں سا منا کرتے ہیں
 تو بجز آون یہی نامناست نہیں

سبھی حضور خواص و عوام
 بیان کرتے ہیں یہ معنی عام
 بر جنسی ہی قوم اعلیٰ و دگر
 معنی سے پاک کرنا اختیار
 طہارت یہ کر مسعد ہوں نہ
 تو بیجا نہ ہیست ہ افان پر

بہہ چھو کہ دنیا کے ہو تو رہنم
 کر دو دستہ میں ہو سنہو یہ تم
 ہنہ جوں برس کو ہسار
 اسی طرح سن ہونا مدار
 حو بانہر گے کا مہوم ہے ظہور
 نو لون ہوا اند ہریاں جسے نور
 اہنن عسوی لب کسین ای نہر
 جلی جو نہ شمس کے دستہ زیر
 بہہ لازم ہے تہوں عسوی میک
 جزدار مہون اور بہنہر کار

کھوئی میں اکیلی مواب وقور
کہ عام میں تر و تشن یوں مانند نور

خواری عیسے جو میں پیاں نام
نہا سنا کر وہ ن کھا دے سب کام
کہ تم ہو ہماری ٹکے سند
کسی اور پڑی جو ہو محمد
جہاں تم میں سے جو وی ہی ملے
نہ خط لکھا کچھ اور حاجت نہیں

خدا ہے جو دیکھا دل نام
ہو ع کرہ اور پھوڑی شہاب کام

C-636

یقیناً زیادہ کرے گا فکر

Undy

تو سب سے بڑا فرد ہو گا پھر

۱۲۴۴

خلاصہ النصاب

پاسنیا طرہ پر خوردار غیہ اعلیٰ نینالہ علی

خوبیٹ

114 sheets

دانشا از نالہ
کتابخانه
مکتبہ

